ŠVENTO KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS
Nr. 505

Tikybos
Pradžiamokslis

Parašė
Kun. D-ras A. Maliauskis

Penktasis pataisytas leidimas

KAUNAS ═══ ŠVIESOS SPAUSTUVĖ ═══ 1931 M.

ŠVENTO KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS Nr. 505

Tikybos Pradžiamokslis

Parašė
Kun. D-ras A. Maliauskis

Penktasis leidimas

KAUNAS 1931

Nr. 661.

IMPRIMATUR.

Kaunas, die 13 martii 1931
L. S. † *Joseph, Archieppus.*

Įžanga.

Kai kurie kunigai yr pareiškę savo pageidavimą, kad Šv. Kazimiero Draugija išleistų vaikams katekizmą, kur būtų plačiau išaiškintos ir pamatuotos ypatingai tos tiesos ir priedermės, su kuriomis dažniau tenka susitikti gyvenime, su kuriomis tampriai surištas išganymas ir kurios yra priešininkų ypačiai puolamos. Be to, kad sunkesnės vietos būtų vaikams išdėstytos ne vien atitrauktomis formulomis, bet ir pavyzdžiais.

Šv Kazimiero Draugijos Valdyba, norėdama patenkinti tuos reikalavimus, pavedė man parašyti tokį katekizmą. Prisilaikydamas tų nurodymų, stengiaus pamatuoti ypač svarbesniąsias ir tas tikėjimo tiesas, kurias griauja tikybos priešininkai. O kur vaikui sunku kokia tiesa suprasti, arba kur reikėjo ypatingu būdu vaiko valia palenkti, ten vartojau ne analitišką, bet sintetišką aiškinimo būdą, pasigaudamas pavyzdžių, paimtų iš gyvenimo.

Jei vaikai yra mokomi tik katekizmo, jie įgyja sukapotų žinių iš religijos srities, bet neturi tam tikros čielybės. Norėdamas to išvengti, aš pradžioje įdėjau Senojo ir Naujojo Įstatymo ir Bažnyčios istorijos trumputę santrauką.

Kai kam gal pasirodys mano pradžiamokslis per platus. Jis gal ir būtų per platus, jei būtų rašytas praėjusiesiems ramiesiems laikams. Bet tie laikai yr

dingę. Dabar yra atkaklios kovos laikas. Ta kova labai pavojinga ypač tiems, kurie patenka į jos sūkurį neprisirengę.

Be to, jei vaikus mokyti katekizmo tinkamai, per tą patį laiką jie išmoksta daug daugiau. Visų pirma reikia vaikui taip išaiškinti katekizmas, kad vaikas, kiek galima, suprastų ir, tik supratus, reikia liepti išmokti katekizmo atsakymus atmintinai. Tuomet vaikas greičiau išmoks, ilgiau žinos ir mokės pasinaudoti savo žiniomis.

Pirmas Skyrius.

Išganymo istorija.

1. Apie angelus.

Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę, angelus, žmones, gyvulius, paukščius, žuvis, medžius ir kitus daiktus.

Angelams Dievas pavedė dangaus linksmybes. Danguje bebūdami, daug angelų pakilo į puikybę, įsigeidė susilyginti su Dievu. Tuo jie sunkiai nusidėjo. Nusidėjusieji angelai pavirto biauriais velniais, arba piktosiomis dvasiomis, yra ištremti iš dangaus ir nustumti į pragarą. Ten jie kenčia baisias kančias ir kentės amžinai.

2. Pirmieji žmonės, jų nusidėjimas, prižadėjimas atsiųsti Išganytoją.

Pirmasis žmogus, kurį Dievas sutvėrė, vadinas Adomas. Jam Dievas sutvėrė moterį Ievą. Adomui ir Ievai Dievas pavedė labai gražų sodną, vadinamą rojum, ir leido valgyti vaisių nuo visų rojaus medžių. tik nuo vieno užgynė.

Piktoji dvasia, pavydėdama žmonėms laimės, pakurstė Ievą valgyti užgintąjį vaisių. Ieva paklausė piktosios dvasios, nuskynė uždraustąjį vaisių, pati valgė, davė Adomui, ir šis valgė. Taip Dievo ne-

klausydami, Adomas ir Ieva sunkiai nusidėjo. Už tai buvo išvaryti iš rojaus, palinko prie blogo, užsitraukė vargus, ligas, mirtį, o po mirties — amžiną prapultį. Ir Adomas su Ieva ir visi jų vaikai, tai yra visi žmonės, būtų amžinai pražuvę pragare. Bet Dievas pasigailėjo žmonių, prižadėjo atsiųsti savo Sūnų, kuris atpirktų žmones nuo pragaro.

Iki ateinant Išganytojui.

Adomas ir Ieva turėjo daug vaikų. Jų vienas buvo Kainas, kitas — Abelius. Abelius buvo doras, o Kainas — blogas. Kainas, pavydėdamas Abeliui Dievo malonių, išsivedė jį į laukus ir užmušė. Dievas už tai prakeikė Kainą. Nevilties kremtamas, jis daužės po pasaulį, nerasdamas nusiraminimo.

Juo žmonės daugėjo, juo labiau tvirko. Tuomet Dievas paleido smarkiausius lietus, pasidarė tvanas, kuriame nuskendo daugybė žmonių. Išliko teisingas Noė ir jo giminė.

Po tvano Noės giminė ėmė daugintis. Ilgainiui žmonės užmiršo Dievą ir paskendo biauriose nuodėmėse. Iš visų žmonių Dievas išsirinko Abraomą ir jam prižadėjo, kad iš jo giminės gims prižadėtasis Išganytojas. Abraomo sūnus buvo Izaokas, o Izaoko sūnus buvo Jokūbas. Jie vadinos patriarkais ir gyveno Kanaano žemėje.

Jokūbas turėjo dvylika sūnų. Vienas jų buvo Juozapas. Tėvas Juozapą ypatingai mylėjo. Juoza-

po broliai pavydėjo jam tos meilės ir, tėvui nežinant, pardavė jį į Aigipto šalį.

Už tai, kad Juozapas buvo doras, Dievas jį laimino ir padarė jį pirmuoju po karaliaus valdytoju viso Aigipto. Ištikus Kanaane badui, Jokūbas su savo sūnumis persikėlė į Aigiptą. Čia jis atrado savo mylimąjį sūnų Juozapą. Juozapas iš širdies atleido savo broliams, pavedė jiems ir savo tėvui gyventi gražią ir turtingą Aigipto šalies dalį.

Jokūbo giminė ilgainiui išaugo ir paplito, ir pasidarė nemaža tauta. Ta tauta vadinos arba izraelitais, arba žydais. Izraelitai, arba žydai buvo tuomet Dievo išrinktoji giminė.

Vėlesnieji Aigipto karaliai, arba faraonai, ėmė izraelitus labai persekioti, padarė juos savo vergais. Dievui pagailo izraelitų. Mozė ir jo brolis Aronas, Dievui padedant, išvedė žydus iš Aigipto. Dievas atidavė izraelitams gyventi gražią ir turtingą Chanaano žemę. Eidami į tą pažadėtąją žemę, izraelitai sustojo prie Sinajaus kalno. Čia Dievas davė jiems dešimtį įsakymų ir liepė jų laikytis.

Po ilgos kelionės izraelitai nuėjo į Chanaano žemę ir ją paėmė. Viena tos žemės dalis vadinos Jūdieja, dėl to, kad čia apsigyveno Jokūbo sūnaus Jūdos ainiai. Jūdiejoj buvo Betlehemo, arba Betliejaus miestelis, kur Kristus savo laiku gimė, ir Jeruzalės miestas, kur Kristus numirė ant kryžiaus. Jeruzalė buvo žydų žemės sostinė.

Patys žymiausi žydų karaliai buvo Dovydas, kuris parašė beveik visas psalmes, ir jo sūnus Saliamonas, kuris pastatė Jeruzalės bažnyčią. Dievas pareiš-

kė Dovydui karaliui, kad prižadėtasis Išganytojas gims iš jo giminės.

Ilgainiui žydai užmiršo Dievą ir ėmė garbinti pagonių dievaičius. Už tai Dievas žydus nubaudė. Babilono karalius Nabuchodonozoras užkariavo visą žydų žemę, sunaikino Jeruzalės miestą ir bažnyčią, o pačius žydus išvedė į Babilono nelaisvę. Nelaisvėj bebūdami, vargų suspausti, žydai vėl sugrįžo pas Dievą. Dievas išklausė jų maldavimą ir padėjo jiems sugrįžti į savo šalį. Sugrįžę žydai atstatė Jeruzalės miestą ir bažnyčią.

Kad žydai neužmirštų savo tikybos ir prideramai lauktų prižadėtojo Išganytojo, Dievas siuntė jiems pranašų, kurie pranešė, kad ateis Išganytojas, kokiame miestelyje jis gims, kas bus jo motina, kad jis mokys žmones, darys stebuklus, bus savųjų parduotas, kentės kančių, numirs ant kryžiaus, kelsis iš numirusių.

Ilgainiui žydai vėl ėmė trauktis nuo savo tikėjimo, prarado savarankiškumą ir pateko į Rymo ciesoriaus valdžią. Jie laukė ateisiančio Išganytojo, manydami, kad jis nugalės rymiečius ir išvaduos žydus iš rymiečių valdžios.

4. Prižadėtasis Išganytojas.

Jau prisiartino laikas, kada turėjo ateiti prižadėtasis Išganytojas. Gimė Švenčiausioji Panelė Marija. Jos tėvai buvo šv. Jokimas su šv. Ona, abu iš karaliaus Dovido giminės. Šv. Panelė Marija per visą savo amžių nebuvo sutepta jokia nuodėme. Kai

Marija išaugo, angelas Gabrielius apreiškė jai, kad Dievas ją išrinko savo Sūnui motina. Marija sutiko. Išganytojas gimė Betliejuj. Jam duotas Jėzaus vardas. Šv. Panelės Marijos sužieduotinis šv. Juozapas buvo Kristaus globėjas.

Gimusiojo Išganytojo pagarbinti atėjo pirma piemenėliai, paskui atkeliavo iš tolimų šalių trys karaliai.

Žydų karalius Erodas, sužinojęs, kad gimė dangaus ir žemės karalius, ėmė bijoti, kad Kristus, išaugęs, neatimtų nuo jo karalystės. Dėl to jis nusiuntė į Betliejų budelius, įsakęs jiems išžudyti ten visus vaikus, manydamas, kad su jais bus nužudytas ir Kristus. Bet angelas apreiškė šv. Juozapui, jog Erodas nori nužudyti kūdikėlį Jėzų. Šv. Juozapas, netrukdamas, pasiėmė Šv. Panelę ir kūdikėlį Jėzų ir išbėgo į Aigiptą. Aigipte jie gyveno, kol numirė Erodas. Erodui numirus, Kristus su Marija ir šv. Juozapu sugrįžo į Nazareto miestelį ir gyveno paklusnus savo motinai Marijai ir savo globėjui šv. Juozapui.

Sukakęs trisdešimt metų, Kristus išėjo skelbti žmonėms išganymo mokslo. Savo mokslą Išganytojas patvirtino stebuklais, išrinko sau dvylika mokinių, kurie vadinos apaštalais. Jie drauge vaikščiojo su Kristum, klausės Jo mokymo, matė Jo stebuklus.

Kristaus skelbiamasis mokslas nepatiko blogiems žmonėms. Jie sukurstė prieš Išganytoją minias ir sumanė Jį nužudyti, o vienas apaštalų, vardu Jūdas, išdavė Kristų žydams.

Didžiajame ketvirtadienyje prieš pat savo kančią Kristus su apaštalais valgė paskutinę vakarienę. Per tą vakarienę Išganytojas įsteigė Šv. Sakramentą ir šv. Mišias.

Po tos vakarienės Kristus išėjo su apaštalais į Alyvų kalną melstis ir pasiėmė kentėti už mūsų nuodėmes. Čia atėjo Jūdas, žydais vedinas. Žydai suėmė Kristų ir nuvedė Jį pas savo vyriausiuosius kunigus: pirma pas Aną, o paskui pas Kaipą. Pas Kaipą buvo susirinkę žydų vyresnieji Kristaus teisti.

Nors jie negalėjo įrodyti Kristui jokios kaltybės, jie vis dėlto nuteisė Kristų mirti. Tačiau jie neturėjo teisės Kristaus nužudyti. Dėl to ateinantį rytą žydai nuvedė Kristų pas Rymo ciesoriaus vietininką Pilotą.

Pilotas išsiteiravo Kristaus ir, neradęs jokios kaltybės, įvairiais būdais bandė paleisti Išganytoją. Bet žydų minia būtinai reikalavo, kad Pilotas Kristų prie kryžiaus prikaldintų. Galop Pilotas nusileido žydų reikalavimams ir įdavė kareiviams nuplakti nekalčiausį Išganytoją. Kareiviai baisiai nuplakė Kristų, uždėjo ant jo galvos erškėčių vainiką ir, mušdami per galvą, iš Jo tyčiojos.

Taip sukruvintą Išganytoją Pilotas parodė žydams, manydamas suminkštinsiąs jų širdį. Bet sukurstyta žydų minia šaukė: prikalk jį prie kryžiaus, jo kraujas tekrinta ant mūsų pačių ir ant mūsų vaikų!

Pilotas, žydų verčiamas, nekaltą Kristų nuteisė mirti. Budeliai uždėjo ant Išganytojo pečių sunkų kryžių ir išvedė Jį į Kalvarijos kalną. Čia jie prikalė Kristų prie kryžiaus tarp dviejų piktadarių. Didžia-

jame penktadienyj Jėzus Kristus numirė ant kryžiaus už mūsų kaltes. Kristui mirštant užtemo saulė, žemė drebėjo, uolos skilo, numirėliai iš grabų atsikėlė.

Trečią dieną Kristus garbingai kėlės iš numirusių. Atsikėlęs Išganytojas buvo su apaštalais ant žemės per keturias dešimtis dienų. Per tą laiką jis mokė apaštalus, šv. Petrą padarė vyriausiuoju ir jam pavedė visus apaštalus ir šiaipjau tikinčiuosius. Apaštalus siuntė mokyti visų pasaulio giminių ir jų vesti į išganymą.

Keturiasdešimtą dieną, matant apaštalams ir daugeliui savo sekėjų, Išganytojas įžengė į dangų. Įžengęs į dangų Kristus atsiuntė Marijai, apaštalams ir kitiems savo sekėjams Šv. Dvasią.

5. Kristaus Bažnyčia.

Gavę Šv. Dvasią, apaštalai ėmė skelbti Žydų žemėje visa tai, ką jiems Kristus buvo įsakęs: Jo kalbas, darbus ir stebuklus.

Bet po kiek laiko atėjo valanda, kada apaštalai turėjo išsisklaidyti po platų pasaulį skelbti Kristaus mokslo ir kitoms tautoms.

Atvirtusieji prie Kristaus Jeruzalės žydai prašė apaštalų, kad šie surašytų tai, ko Kristus mokė. Apaštalai paklausė, ir šv. Matas apaštalas trumpai surašė Kristaus gyvenimą ir mokslą. Tas surašytasis Kristaus gyvenimas ir mokslas vadinas šv. Mato evangelija.

Antrąją evangeliją parašė šv. Morkus. Šis šventasis nebuvo apaštalas, tik šv. Petro apaštalo mokinys. Su šv. Petru jis nukeliavo į Rymą ir čia trumpai surašė tai, ko mokė gyvu žodžiu šv. Petras apaštalas. Ta trumpai surašytoji Kristaus istorija yra antra evangelija, arba šv. Morkaus evangelija.

Šv. Lukas parašė trečiąją evangeliją. Jis taip pat nebuvo apaštalas, tik šv. Povilo apaštalo mokinys. Ką šv. Povilas apaštalas skelbė žmonėms apie Kristų, tai šv. Lukas surašė savo evangelijoje.

Ketvirtąją evangeliją parašė šv. Jonas apaštalas.

Apaštalams Kristų beskelbiant, dauginos tikinčiųjų skaičius. Iš jų susidarė parapijos, vyskupijos. Parapijas, vyskupijas pirma valdė patys apaštalai. Kada tų parapijų, vyskupijų pasidarė daug, tuomet apaštalai šventė vyskupų ir kunigų ir jiems pavesdavo valdyti parapijas ir vyskupijas. Tuo būdu įsteigta ir sutvarkyta Kristaus Bažnyčia, kuri vadinas katalikų Bažnyčia. Ilgainiui apaštalai išmirė. Savo darbą tęsti jie paliko vyskupams ir kunigams, o šv. Petro apaštalo įpėdiniais liko Rymo popiežiai. Kaip šv. Petrui, taip pat ir kiekvienam popiežiui Kristus pavedė valdyti ir mokyti visus tikinčiuosius.

Kristaus Bažnyčios buvo sunkus gyvenimas. Pats Išganytojas prižadėjo savo sekėjams šiame gyvenime vargų ir persekiojimų. Ir tas Kristaus pranašavimas įvyko. Pačioje pradžioje sukilo žydai, norėdami sunaikinti Kristaus mokslą.

Žydai ne vien patys persekiojo krikščionis, dar ėmė kurstyti prieš Kristaus sekėjus ir galingus stabmeldžius rymiečius. Kilo negirdėti krikščionių per-

sekiojimai. Tie persekiojimai tęsės su pertraukomis per pustrečio šimto metų. Kristus prižadėjo, kad jokia pragaro galybė nenugalės Jo Bažnyčios. Tai aiškiai pasirodė persekiojimuose. Nors pagonys smarkiai persekiojo Bažnyčią, vis tiek jos sekėjų skaičius augo. Galop ciesorius Konstantinas suteikė Bažnyčiai laisvę ir pats tapo kataliku. Pagonija buvo nugalėta.

Be to, kildavo prieš Kristaus mokslą įvairūs klaidatikiai. Klaidatikiai rūpindavos Kristaus mokslą iškreipti, įnešti klaidų. Tuomet susirinkdavo pasaulio vyskupai ir, popiežiui vadovaujant, paskelbdavo, kaip reikia suprasti tokia ar kitokia tikėjimo tiesa, pasmerkdavo klaidatikius, juos atskirdavo nuo Bažnyčios. Tie susirinkimai vadinas Bažnyčios susirinkimais. Nenusilenkdami prieš Bažnyčios nutarimą, klaidatikiai steigdavo savo pramanytas klaidingas tikybas.

Prieš klaidatikius pakildavo daug šventų Bažnyčios tėvų ir mokytojų. Ir žodžiu, ir raštu jie kovodavo su kreivatikiais, gindavo Kristaus tikėjimą. Klaidatikystės iro, o Kristaus tikėjimas plito.

Ketvirtojo šimtmečio pradžioje klaidatikis Arijus nenorėjo pripažinti, kad Kristus yra Dievas. Jo klaida buvo gerokai įsigalėjusi, bet pagaliau gavo galą.

Penktajame amžiuje pakilo Nestorijus ir ėmė mokyti, kad Marija nėsanti Dievo Motina. Ilgainiui ir ta klaidatikystė buvo Bažnyčios nugalėta.

Vienuoliktajame šimtmetyje Konstantinopolio patriarkas Mykolas Ceruliarijus pakilo prieš katalikų

Bažnyčią ir nuo jos atsiskyrė, patraukdamas su savim rytinę Bažnyčios pusę. Tarp tų, kurie pasekė atsiskyrusiuoju Mykolu Ceruliarijum, buvo ir rusai. Taip atsirado pravoslavų tikėjimas.

Šešioliktajame amžiuje pakilo klaidatikiai Martynas Liuteris ir Jonas Kalvynas. Savo paklydimus beplatindami, juodu atitraukė nuo katalikų tikėjimo dideles žmonių minias.

Kad užkirstų kelią tiems paklydimams, susirinko viso pasaulio vyskupai Tridento mieste ir atskyrė Martyną Liuterį ir Joną Kalvyną nuo katalikų Bažnyčios. Ir Kalvynas, ir Liuteris sutvėrė katras po tikėjimą. Vienas vadinas Liuterio tikėjimu, o antras — Kalvyno.

Atsiskyrus Liuterio ir Kalvyno sekėjams, katalikų Bažnyčia toliau plito ir tebeplinta po visą pasaulį, o Liuterio ir Kalvyno tikėjimai suskilo į daugybę dalelių.

Mūsų laikais didžiausi katalikų Bažnyčios priešininkai yra parmazonai (masonai), bedieviai, laisvamaniai, socialistai. Jie visas pastangas deda, kad išgriautų Kristaus įsteigtąjį tikėjimą. Bet Kristaus Bažnyčia, gyvendama beveik du tūkstančiu metų, nugalėjo tiek priešininkų, nugalės ir šituosius.

Nors per visus amžius Bažnyčia buvo priešininkų persekiojama ir žudoma, vis dėlto ji nuolat plito. Ji skelbė ir tebeskelbia Kristaus mokslą visoms pasaulio giminėms. Tatai Kristaus mokslas ir Kristaus Bažnyčia ilgainiui paplito po visą pasaulį.

Per visus savo gyvenimo amžius Bažnyčia stengės įvykinti Kristaus mokslą. Kristus ir apaštalai

paskelbė išganymo mokslą, kada beveik visi žmonės buvo paskendę nedorybėse. Daugelis žmonių buvo paversti vergais. Vergas priklausė savo ponui su siela ir kūnu. Su jais ponai darydavo, ką tinkami. Kristus ir apaštalai paskelbė, jog visi žmonės yra lygūs Dievo akivaizdoje, jog reikia mylėti savo artimas ir savo vergas, kaip kad žmogus myli save patį. Tą Kristaus mokslą skelbdama, Bažnyčia prisidėjo prie verguvės panaikinimo.

Bažnyčia skelbė tikėjimą, dorą, valios tobulinimą, varguose suraminimą, būsimojo gyvenimo linksmybes. Laimingojo būsimojo gyvenimo viltis palengvina vargingą žmonių gyvenimą.

Atmetę stabmeldžių pasileidimą, krikščionys aukštino nekaltybę. Visi matė, jog Kristaus išpažintojai buvo malonūs, blaivūs, teisingi, dori, vengė sueigų, kur buvo myniojama dora. Bet už vis labiau švietė jų meilė. Krikščionys, mylėdami Dievą, mylėjo ir savo artimą, kaip save pačius. Ir stabmeldžiai, stebėdamies, sakydavo: „Žiūrėkite, kaip jie myli kits kitą". Kas gyveno griežtai pagal Bažnyčios mokslą, buvo doros didvyris — šventasis. Šventųjų buvo iš visų luomų ir visais laikais.

Palengvinti žmonių vargams Bažnyčia steigė prieglaudų, ligonbučių, mokyklų, ne vien pradinių, bet ir pačių aukštųjų, vadinamųjų universitetais. Dėl to didis buvo žmonių dėkingumas tikėjimui. Žmonės su mielu noru ir dėkinga širdim sudėjo didžius turtus pastatyt ir išpuošt brangioms bažnyčioms.

Vėlesniais laikais visokie klaidatikiai, o ypač bedieviai, deda visas pastangas, kad atimtų iš baž-

nyčios žmonių sudėtuosius turtus ir panaikintų jos įtaką žmonių gyvenimui. Bet daugelis jau pradeda matyti, kad be Kristaus mokslo, be jo Bažnyčios nėra laimės nei šiame, nei būsimame gyvenime. Kristus įsteigė Bažnyčią visoms pasaulio giminėms ir visiems laikams. Jie vedė žmones į išganymą iki šiol ir ves juos iki pasaulio pabaigai.

Antrasis Skyrius.

Katekizmas.

K. Kas yra krikščionis katalikas?

A. Krikščionis katalikas yra tas žmogus, kurs laikos krikščioniškai katalikiškos religijos.

K. Iš ko yra sudėta krikščioniškai katalikiškoji religija?

A. Krikščioniškai katalikiškoji religija yra sudėta iš tiesų, į kurias turime tikėti, iš pareigų, kurias turime atlikti, ir iš priemonių, kurias Dievas patiekė mūsų išganymui.

K. Į ką mes turime tikėti?

A. Mes turime tikėti į visa tai, ką Dievas apreiškė, ir ko mus moko šv. katalikų Bažnyčia.

K. Kur išdėstytos pareigos, kurias turime atlikti?

A. Tos pareigos yra išdėstytos Dievo ir Bažnyčios įsakymuose.

K. Kokios yra priemonės, kurias Dievas patiekė mums išganyti?

A. Tos priemonės yra šv. sakramentai ir malda. Todėl katekizmo moksle yra trys dalys: 1 — dalyje yra mokslas apie tikėjimą, II — apie įsakymus, III — apie sakramentus ir apie maldą.

2.

Pirmoji dalis.

Tikėjimas.

K. Ar tikėjimas yra būtinai reikalingas išganymui gauti?

A. Tikėjimas yra būtinai reikalingas išganymui gauti. Pats Kristus yra pasakęs: „Kas netikės, bus pasmerktas“ (Mork. 16, 16).

K. Ar yra leista išsiginti savo tikėjimo?

A. Nėra leista išsiginti savo tikėjimo. Pats Kristus yra pasakęs: „Kas tik išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir aš išpažinsiu savo danguje esančio Tėvo akivaizdoje; kas gi manęs išsigins žmonių akivaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje“ (Mat. 10, 32, 33).

K. Ar užtenka turėti tikėjimas vien širdyje?

A. Vien širdyje turėti tikėjimo neužtenka. Reikia jis ir viešai išpažinti.

K. Dėl ko mes privalome tikėti į tai, ką Dievas apreiškė?

A. Mes privalome tikėti į tai, ką Dievas apreiškė, dėl to, kad Dievas yra amžina Tiesa, negali nei pats paklysti, nei kitų suklaidinti.

K. Dėl ko mes privalome tikėti į tai, ko mus moko šv. katalikų Bažnyčia?

A. Mes privalome tikėti dėl to, kad Bažnyčia mus moko to mokslo, kurį jai paliko Dievas.

K. Ar negali apsirikti Bažnyčia, beskelbdama Dievo duotąjį mokslą?

A. Beskelbdama Dievo duotąjį mokslą, Bažnyčia apsirikti negali. Tai yra pasakęs pats Kristus.

K. Ar kiekvienas tikėjimas veda į išganymą?

A. Į išganymą teveda tik tas tikėjimas, kurį įsteigė pats Kristus.

K. Kaip vadinas tas tikėjimas, kurį įsteigė Kristus?

A. Tas tikėjimas vadinas krikščioniškai katalikiškas tikėjimas.

K. Kur surašytos tos tiesos, į kurias turime tikėti?

A. Tos tiesos trumpai surašytos Apaštalų Tikybos Išpažinime, arba „Tikiu į Dievą Tėvą“.

Apaštalų Tikybos Išpažinimas.

K. Iš kelių dalių yra sudėtas Apaštalų Tikybos Išpažinimas?

A. Apaštalų Tikybos išpažinimas yra sudėtas iš dvylikos dalių.

1. „Tikiu į Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją.“

K. Kas yra Dievas?

A. Dievas yra dangaus ir žemės Sutvėrėjas ir Viešpats.

K. Iš kur žinome, kad Dievas yra?

A. Dievas pats apsireiškė pirmiesiems tėvams ir kai kuriems šventiesiems žmonėms.

K. Kas dar mums rodo, kad Dievas yra?

A. Mums rodo visas pasaulis, kad Dievas yra. Dangus ir žemė skelbia Jo garbę.

K. Kaip vaikas įrodė, kad Dievas yra?

A. Kartą vienas mokytojas parodė vaikeliui laikrodį ir papasakojo, kad tas laikrodis be jokio meistro pats pasidaręs. „Bet tai — negalimas dalykas“, sušuko nustebęs vaikelis: „laikrodis pats pasidaryti negalėjo. Juk čia sukas tokia daugybė ratelių, jų dančiukai taip dailiai suderinti, jog visuomet atatinka vienas kitą. Tam laikrodžiui padirbti reikėjo nemaža proto ir dar didesnio supratimo. Juk retas žmogus tokį laikrodį tepadarys! Jei žmogus, ir protą turėdamas, ne kiekvienas tegali laikrodžiuką padaryti, juo labiau negalėjo laikrodėlis pats pasidaryti!“

Buvo gražus vakaras. Mokytojas apkabino vaikelį ir parodė jam ranka į dangų, nusagstytą žvaigždėmis, kalbėdamas: „Gerai galvoji, mielas vaikeli, laikrodis pats be žmogaus atsirasti negalėjo, buvo žmogus, kurs jį padarė.

Ką besakyti, mielas vaikeli, apie tuos žmones, kurie, matydami dangų su jo žvaigždėmis, mūsų visą taip gražiai surėdytą pasaulį, kalba, būk pasaulis pats atsiradęs?“

„Argi gali būti ir tokių žmonių, kurie nė tiek nenumanytų, kad pasaulis pats pasidaryti negalėjo?“ prabilo vaikas: „jei laikrodėlis negalėjo atsirasti be meistro, jei be meistro negalėjo atsirasti nė menki nameliai, kuriuose gyvename, juo labiau negalėjo atsirasti be meistro dangus ir žemė, taip gražiai sutvarkyti. Tas Meistras, kurs padarė ir sutvarkė dangų ir žemę, ir yra Dievas“.

K. Ar Dievas yra tik vienas?

A. Dievas yra tik vienas.

K. Ar Dievuje yra tik vienas Asmuo (asaba)?

A. Dievuje yra trys Asmenys.

K. Kaip vadinasi Dievo Asmenys?

A. Pirmasis Asmuo vadinas Dievas Tėvas, antrasis — Dievas Sūnus, trečiasis — Dievas Šventoji Dvasia.

K. Ar Dievas Tėvas yra Dievas?

A. Dievas Tėvas yra Dievas.

K. Ar Dievas Sūnus yra Dievas?

A. Dievas Sūnus yra Dievas.

K. Ar Dievas Šventoji Dvasia yra Dievas?

A. Dievas Šventoji Dvasia yra Dievas.

K. Jei trys yra Dievo Asmenys ir kiekvienas yra tikras Dievas, keli tad yra Dievai, ar ne trys?

A. Nors ir Dievas Tėvas yra Dievas, ir Dievas Sūnus yra Dievas, ir Dievas Šventoji Dvasia yra Dievas, vis dėlto yra ne trys Dievai, o tik vienas Dievas.

K. Kurs tų trijų Dievo Asmenų yra galingesnis, senesnis ar tobulesnis?

A. Visi trys Dievo Asmenys yra lygūs, nes visi trys yra tik vienas ir tas pats Dievas.

K. Kaip vadinasi trijų Asmenų Dievas?

A. Triasmenis Dievas vadinas Švenčiausioji Trejybė.

K. Dėl ko pirmąjį Švenčiausios Trejybės Asmenį vadiname Dievu Tėvu?

A. Pirmąjį Švenčiausios Trejybės Asmenį vadiname Dievu Tėvu dėl to, kad Dievas Tėvas pagimdė Dievo Sūnų, dėl to, kad Dievas Tėvas yra mūsų dangiškasis Tėvas, nes Jis mus sutvėrė.

K. Ar visados Dievas buvo ir ar visados bus?

A. Dievas visados buvo ir visados bus, nes Jis yra amžinas.

K. Kame yra Dievas?

A. Dievas yra danguje, ant žemės ir kiekvienoje vietoje.

K. Dėl ko mes Dievo nematome?

A. Mes Dievo nematome dėl to, kad Dievas yra dvasia.

K. Ar dvasia yra nematoma?

A. Dvasia yra nematoma. Dėl to mes nematome nei Dievo, nei angelų, nei savo sielos.

K. Ar Dievas yra išmintingas?

A. Dievas yra be galo išmintingas; dėl to Jis geriau už mus žino, kas mums yra naudinga, o kas ne.

K. Ar Dievas viską žino?

A. Dievas žino viską: ir tai, kas buvo, ir tai, kas yra, ir tai, kas bus. Dievas mus mato, žino visus mūsų darbus, visas mūsų kalbas, visas mūsų mintis, nors jos būtų ir slapčiausios.

K. Jei Dievas visur yra ir viską žino, ką mes turime daryti?

A. Mes turime saugotis net ir slapčiausių nuodėmių.

K. Ar Dievas yra teisingas?

A. Dievas yra be galo teisingas, geriems Jis duoda dangų, o blogus pragare baudžia.

K. Ar Dievas yra geras?

A. Dievas yra be galo geras. Jis myli žmones ir nori, kad visi būtų išganyti.

K. Ar Dievas yra gailestingas?

A. Dievas yra be galo gailestingas. Jis mielai

atleidžia nuodėmes kiekvienam nusidėjėliui, kurs daro atgailą už jas.

K. Jei Dievas yra be galo geras ir be galo gailestingas, ką mes privalome daryti?

A. Mes privalome Dievą mylėti visa širdimi, o jei nusidėjome, privalome pasitikėdami prašyti, kad Jis atleistų mūsų nuodėmes.

K. Ar Dievas yra visagalis?

A. Dievas yra visagalis. Jis gali visa, ką Jis nori.

K. Dėl ko vadiname Dievą dangaus ir žemės Sutvėrėju?

A. Dievą vadiname dangaus ir žemės Sutvėrėju dėl to, kad Dievas padarė iš nieko ir dangų, ir žemę, ir saulę, ir mėnulį, ir žvaigždes, ir sausžemį, ir vandenį, ir žmones, ir gyvulius, ir paukščius, ir sutvėrė viską.

K. Kokie yra tobuliausi Dievo sutvėrimai?

A. Tobuliausi Dievo sutvėrimai yra angelai ir žmonės.

K. Ar turi angelai kūną?

A. Angelai kūno neturi.

K. Kokie buvo angelai, kada Dievas juos sutvėrė?

A. Visi angelai buvo šventi ir laimingi.

K. Ar visi angelai išbuvo šventi?

A. Ne visi angelai teišbuvo šventi, daug angelų nusidėjo, pakilo į puikybę, įsigeidė susilyginti su Dievu.

K. Kas tuomet atsitiko nusidėjusiems angelams?

A. Iš angelų jie pavirto piktomis dvasiomis,

K. Kaip Dievas nubaudė nusidėjusiuosius angelus?

A. Dievas juos ištrėmė iš dangaus į pragarą.

K. Ką mums daro piktosios dvasios?

A. Piktosios dvasios mus gundo nusidėti, kad, nusidėję, patektumėm į pragarą.

K. Kaip Dievas užmokėjo geriesiems angelams?

A. Geruosius angelus Dievas apdovanojo gausiomis malonėmis ir suteikė jiems amžiną laimę danguose.

K. Ar kiekvienam žmogui Dievas pâskyrė angelą sargą?

A. Dievas paskyrė angelą sargą kiekvienam žmogui.

K. Ką veikia angelai sargai?

A. Angelai sargai mus myli, už mus meldžias ir saugoja mus nuo blogo.

K. Ar visuomet yra angelas sargas su mumis?

A. Angelas sargas yra visuomet su mumis ir mato visus mūsų darbus: ir gerus, ir blogus.

K. Kokie mes privalome būti angelui sargui?

A. Mes privalome angelą sargą mylėti, klausyti jo įkvėpimų, melsti jo pagalbos, padoriai elgtis.

K. Dėl ko mus Dievas sutvėrė?

A. Dievas mus sutvėrė, kad mes Jį pažintumėm, Jį mylėtumėm, Jam tarnautumėm ir už tai po mirties su Juo danguje būtumėm.

K. Iš kokių dalių žmogus yra sudėtas?

A. Žmogus yra sudėtas iš sielos ir kūno.

K. Kas yra siela?

A. Siela yra dvasia, turinti protą ir laisvą valią ir privalanti valdyti kūną.

K. *Iš kur žinome, kad žmogus turi sielą?*

A. Kad žmogus turi sielą, mes žinome iš to, kad jis turi protą ir laisvą valią.

K. *Ar kūnas yra protas ir laisva valia, ar ne kūnas?*

A. Protas ir laisva valia yra ne kūnas. Kūną galime regėti, girdėti, palytėti, kūnas užima vietą ir t.t., o protas ir laisva valia yra nematomi, negirdimi, neužima jokios vietos.

K. *Ar protas ir laisva valia yra tokie, kaip kūnas, ar ne tokie?*

A. Protas ir laisva valia yra visai kitokie, negu kūnas.

K. *Kas tad pasireiškia per protą ir laisvą valią?*

A. Per protą ir laisvą valią pasireiškia siela.

K. *Kuo žmogus skirias nuo gyvulio?*

A. Žmogus skiriasi nuo gyvulio tuo, kad turi protingą ir laisvą sielą, o gyvulys to neturi.

K. *Žmogui mirštant, ar miršta ir žmogaus siela?*

A. Žmogui mirštant, žmogaus siela nemiršta; ji gyvens per amžius arba danguje su šventaisiais, arba pragare su prakeiktaisiais.

K. *Kas mums labiau turi rūpėti, ar siela, ar kūnas?*

A. Mums labiau turi rūpėti siela, nes, pražudydami sielą, mes prarandame amžinąją laimę danguje.

K. *Kaip vadinas pirmieji mūsų tėvai?*

A. Pirmieji mūsų tėvai vadinas Adomas ir Ieva.

K. Dėl ko Adomas ir Ieva vadinas pirmaisiais mūsų tėvais?

A. Adomas ir Ieva vadinas pirmaisiais mūsų tėvais dėl to, kad iš jų yra kilę visi žmonės.

K. Kokie buvo Adomas ir Ieva, kada juos Dievas sutvėrė?

A. Adomas ir Ieva buvo šventi ir laimingi, laisvi nuo vargų, ligų ir mirties. Tokie turėjo būti ir visi jų vaikai.

K. Kur gyveno Adomas su Ieva?

A. Adomas ir Ieva pradžioje gyveno rojuje.

K. Kas buvo rojus?

A. Rojus buvo labai gražus sodnas.

K. Kokį įsakymą Dievas buvo davęs Adomui ir Ievai?

A. Adomui ir Ievai Dievas buvo įsakęs nevalgyti vaisiaus nuo uždrausto medžio.

K. Kaip nusidėjo Adomas ir Ieva būdami rojuj?

A. Adomas ir Ieva nepaklausė Dievo: suvalgė užgintą vaisių.

K. Ar tik Adomas su Ieva tapo kalti tuo nusidėjimu?

A. Tuo nusidėjimu tapo kalti ne vien Adomas su Ieva, tas nusidėjimas perėjo ant visų žmonių.

K. Kaip vadiname tą nuodėmę, kuri mums perėjo nuo Adomo ir Ievos ir kurioj visi gemame?

A. Tą nuodėmę vadiname gimtąja nuodėme.

K. Kaip Dievas nubaudė Adomą ir Ievą?

A. Adomas ir Ieva nustojo Dievo malonės, nustojo teisės eiti į dangų, buvo išvaryti iš rojaus, pa-

linko į bloga, turėjo vargti, kentėti, sirgti, mirti, o po mirties amžinai pražūti.

K. Ar tik ant savęs teužsitraukė tas nelaimes pirmieji tėvai?

A. Tas nelaimes pirmieji tėvai užtraukė ir ant visų savo vaikų, tai yra ant visų žmonių. Iš Adomo ir Ievos mes paveldėjome jų nusidėjimą ir bausmę už jį.

K. Kas iš žmonių buvo laisvas nuo gimtosios nuodėmės?

A. Nuo gimtosios nuodėmės buvo laisva tik Dievo Motina Marija. Dėl to ji vadinas nekaltai pradėtoji.

K. Ar Dievas visai atmetė nusidėjusiuosius žmones?

A. Dievas pasigailėjo žmonių ir prižadėjo jiems atsiųsti Išganytoją.

K. Ar ilgai žmonės laukė prižadėtojo Išganytojo?

A. Prižadėtojo Išganytojo žmonės laukė tūkstančius metų.

2. „Ir į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį“.

K. Kas yra Jėzus Kristus?

A. Jėzus Kristus yra Dievo prižadėtasis Išganytojas, Atpirkėjas, antrasis Švenčiausios Trejybės Asmuo, vienintelis Dievo Sūnus, kurs tapo žmogumi, kad mus išganytų.

K. Ką padarė Dievas, kad žmonės pažintų prižadėtąjį Išganytoją?

A. Kad žmonės pažintų prižadėtąjį Išganytoją,

Dievas iš anksto buvo paskelbęs žmonėms, koks bus Išganytojas.

K. Ką Dievas buvo pranešęs žmonėms apie Išganytoją?

A. Dievas per pranašus iš anksto paskelbė žmonėms, kad Išganytojas gims iš nekaltos Panos Betliejaus miestely, kad darys stebuklų, atsikels iš numirusių, įžengs į dangų.

K. Kame įvyko tie pranašavimai?

A. Visi pranašavimai įvyko Jėzaus Kristaus Asmenyje.

K. Iš kur žinome, kad Kristus yra Dievo Sūnus?

A. Kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus, tai apreiškė pats Dievas Tėvas.

K. Kaip Dievas Tėvas apreiškė, kad Kristus yra Dievo Sūnus?

A. Šv. Jonui krikštijant Jėzų Kristų Jordano upėje ir Išganytojui persimainius ant Taboro kalno, iš dangaus buvo girdėti Dievo Tėvo balsas: „Tasai yra mano mylimasai Sūnus“ (Mat. 3, 17).

K. Ar Jėzus Kristus yra Dievas?

A. Jėzus Kristus yra Dievas.

K. Iš kur žinome, kad Jėzus Kristus yra Dievas?

A. Kad Jėzus Kristus yra Dievas, tai žinome: a) iš pranašų, b) iš paties Kristaus liudijimo ir c) iš stebuklų.

K. Kaip liudija pranašai, kad Kristus yra Dievas?

A. Pranašai vadina Kristų Dievu.

K. Kaip pats Kristus liudija, kad Jis yra Dievas?

A. Pats Kristus kartkartėmis yra pareiškęs, kad Jis yra Dievas.

K. Kaip liudija stebuklai, kad Kristus yra Dievas?

A. Žmogus negali savo jėga daryti stebuklų; stebuklus tegali daryti vien Dievas. Kristus darė stebuklus savo galybe, taigi Kristus yra Dievas.

K. Kokius žinai stebuklus, kuriuos Kristus padarė?

A. Kanos miestelyje buvo vestuvės. Į tas vestuves buvo pakviestas ir Kristus. Tose vestuvėse pritrūko vyno. Jaunavedžiams dėl to buvo labai nemalonu. Kristus, jųjų pasigailėjęs, vandenį permainė į vyną.

Kitą kartą su Kristumi tyruose buvo daug žmonių. Išalkę žmonės neturėjo ko valgyti. Tuomet Kristus paėmė penkius kepalėlius duonos ir dvi žuveli. Duoną ir dvi žuvi Išganytojas taip padaugino, jog iš penkių kepalėlių ir dviejų žuvelių privalgė arti penkių tūkstančių žmonių, o pačių trupinių nuo valgio atliko dvylika pintinių.

Kitą kartą Kristus su apaštalais plaukė laivelyje per Genezareto ežerą. Jiems beplaukiant, pakilo didelė audra. Įsisiūbavusios vilnys, rodės, tuojau nuskandins laivelį. Jėzus tuomet laivelyje miegojo. Išsigandę apaštalai pažadino Kristų ir prašė juos gelbėti. Kristus atsikėlęs, įsakė vėjams nutilti ir vandenims nurimti. Tuoj vėjas liovėsi pūtęs, ir vandenys visai nurimo.

Kitą kartą Genezareto ežere Kristus vaikščiojo vandens viršum.

K. Kokių kitų stebuklų Kristus yra padaręs?

A. Kristus pačiu savo įsakymu gydė aklus, kurčius, nebylius, raišus, raupuotus, išvarinėjo velnius iš apsėstų žmonių. Išganytojas pasakydavo ligoniui: būk sveikas, ir ligonis tuoj tapdavo sveikas.

K. Ką Kristus yra prikėlęs iš numirusių?

A. Numirė Jairo duktė. Numirusios tėvas prašė Kristų, kad pasigailėtų. Kristus išklausė tėvo maldavimų ir prikėlė jo dukterį iš numirusių.

Kitą kartą Išganytojas eina su apaštalais į Naimo miestelį. Beeidami sutinka numirėlį, kurį žmonės nešė laidoti. Tas numirėlis buvo vienintelis našlės sūnus. Kristus pasigailėjo verkiančios našlės ir jos sūnų, kurį jau nešė laidoti, prikėlė iš numirusių.

Dar garbingesnis buvo Lozoriaus prikėlimas. Lozorius buvo Marijos ir Mortos brolis. Jis numirė, buvo palaidotas ir pradėjo pūti. Bepūnantį Lozorių Kristus prikėlė iš numirusių. Tai matė keli šimtai žmonių.

Visų didžiausias stebuklas yra Kristaus paties iš numirusių atsikėlimas.

K. Ar gali žmogus savo galybe padaryti tokių stebuklų?

A Savo galybe nė vienas žmogus negali tokių stebuklų padaryti.

K. Ką mums rodo tie Kristaus stebuklai?

A. Tie Kristaus stebuklai mums rodo, kad Kristus yra Dievas.

K. Dėl ko Kristų vadiname mūsų Viešpačiu?

A. Kristų vadiname mūsų Viešpačiu dėl to, kad

Kristus yra mūsų Dievas, kad Jis savo kančia mus atpirko.

3. „Kursai prasidėjo iš Šv. Dvasios, gimė iš Panos Marijos“.

K. Ar Jėzus Kristus yra tik Dievas?

A. Jėzus Kristus yra ir Dievas, ir žmogus.

K. Dėl ko sakome, kad Jėzus Kristus yra ir žmogus?

A. Jėzus Kristus yra ir žmogus dėl to, kad Jis, būdamas Dievu, tapo žmogumi, tai yra prisiėmė žmogišką kūną ir žmogišką sielą.

K. Kristus, tapęs žmogumi, ar liovėsi buvęs Dievas?

A. Kristus, tapęs žmogumi, nesiliovė buvęs tikras Dievas. Kristus yra tikras Dievas ir tikras žmogus.

K. Kaip Dievo Sūnus tapo žmogumi?

A. Dievo Sūnus tapo žmogumi per Šv. Dvasios veikimą.

K. Kas yra Jėzaus Kristaus Motina?

A. Jėzaus Kristaus Motina yra Švenčiausioji Panelė Marija.

K. Kas buvo šv. Juozapas?

A. Šv. Juozapas buvo Šv. Panelės sužieduotinis ir Kristaus globėjas.

K. Kristus, kaipo Dievas, ar amžinas yra?

A. Kristus, kaipo Dievas, yra amžinas, lygus Dievui Tėvui.

K. O kaipo žmogus, ar amžinas yra?

A. Kristus, kaipo žmogus, yra ne amžinas, o tik

nuo to laiko, kada Jis gimė iš Švenčiausiosios Marijos Panos.

K. Kuomet Kristus gimė?

A. Kristus gimė per Kalėdas prieš devyniolika šimtų metų su viršum.

K Kame Kristus gimė?

A. Kristus gimė žydų žemėj, Betliejaus miestelyje.

K. Dėl ko Kristus buvo paklusnus Šv. Marijai ir šv. Juozapui?

A. Kristus buvo paklusnus Šv. Marijai ir šv. Juozapui, kad parodytų, kaip vaikai turi klausyti savo tėvų ir juos gerbti.

K. Ką Kristus ėmė veikti nuo to laiko, kada Jam sukako trisdešimts metų amžiaus?

A. Kada Išganytojui sukako trisdešimts metų amžiaus, Jis pasikrikštydino Jordano upėje, išsirinko sau dvylika mokinių, vadinamų apaštalais, ir mokė žmones.

K. Ko Kristus mokė žmones?

A. Kristus mokė, ką mes turime daryti, kad gautumėm išganymą.

K. Kaip Kristus įrodė, kad Jo mokslas yra dieviškas?

A. Kad Jo mokslas yra dieviškas, Kristus įrodė savo šventu gyvenimu, savo stebuklais ir savo pranašavimais.

K. Ką Kristus yra išpranašavęs?

A. Kristus išpranašavo: 1) kad Judas Jį parduos, kad šv. Petras Jo išsigins; 2) savo kančias, mirtį, iš numirusių atsikėlimą, į dangų įžengimą, Šv. Dvasios

atsiuntimą; 3) Jeruzalės sunaikinimą, savo Bažnyčios persekiojimus ir jos paplitimą.

K. Ar įvyko tai, ką Kristus pranašavo?

A. Įvyko visa, ką Kristus pranašavo.

4. „Kentėjo prie Pontijaus Piloto, buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas".

K. Ką Jėzus Kristus kentėjo?

A. Jėzus Kristus buvo žydų suimtas, surištas, rykštėmis plaktas, erškėčiais apvainikuotas, prie kryžiaus prikaltas ir ant kryžiaus mirė.

K. Dėl ko Dievo Sūnus tapo žmogumi, kančias kentėjo, savo kraują išliejo ir ant kryžiaus numirė?

A. Dievo Sūnus tapo žmogumi, kančias kentėjo, savo kraują išliejo ir ant kryžiaus numirė, kad už mūsų visų nuodėmes Dievui atlygintų, kad mums prarastą Dievo malonę sugrąžintų, kad mus atpirktų iš pragaro verguvės ir atidarytų mums dangų.

K. Ar priverstas Išganytojas už mus kentėjo, ar savo laisva valia?

A. Išganytojas kentėjo už mus ne priverstas, tik savo noru, savo valia.

K. Ar myli mus Kristus, jei Jis dėl mūsų tiek iškentėjo ir numirė prikaltas prie kryžiaus?

A. Jėzus Kristus mus labai myli.

K. Kaip mes turime atsidėkoti Išganytojui už tokią Jo meilę?

A. Mes turime saugotis nusidėjimų ir mylėti Dievą visa širdimi.

K. Kristus už mus kentėjo ir numirė, ar kaipo Dievas, ar kaipo žmogus?

A. Kristus už mus kentėjo ir numirė kaipo žmogus, o kaipo Dievas, suteikė tiems kentėjimams begalės vertės.

K. Kas Kristų nuteisė prikalti prie kryžiaus?

A. Žydams reikalaujant, Kristų nuteisė prikalti prie kryžiaus Pontijus Pilotas, Rymo ciesoriaus vietininkas.

K. Kuomet Kristus numirė ant kryžiaus?

A. Kristus numirė ant kryžiaus didžiajame penktadienyje, trečioj valandoj po pietų.

K. Kame Kristus numirė?

A. Kristus numirė prie kryžiaus prikaltas Jeruzalės mieste, Kalvarijos, arba Golgotos kalne.

K. Kas atsitiko Išganytojui mirštant?

A. Išganytojui mirštant užtemo saulė, žemė drebėjo, uolos skilo, iš grabų numirėliai kėlėsi.

K. Ką mums rodo Išganytojo kančios ir mirtis?

A. Išganytojo kančios ir mirtis mums rodo, koks biaurus yra nusidėjimas, kaip Dievas neapkenčia nusidėjimų ir kad už nusidėjimus reikia daryti atgailą.

K. Jei Kristus už visų žmonių nuodėmes atlygino, dėl ko ne visi žmonės yra išganyti?

A. Ne visi žmonės yra išganyti dėl to, kad ne visi tetiki į tas tiesas, į kurias reikia tikėti, ne visi teeina savo priedermes, ne visi tesisaugoja nuodėmių, ne visi tesinaudoja tomis pagalbomis, kurias Dievas teikia mums išganyti.

5. „Nužengė į pragarus, trečią dieną kėlės iš numirusių“.

K. Kristui mirus, kur nužengė Jo siela?
A. Kristaus siela nužengė į pragarus palinksminti teisingųjų numirusiųjų.
K. Dėl ko teisingųjų sielos buvo pragaruose?
A. Teisingųjų sielos buvo pragaruose dėl to, kad dangus tebebuvo visiems uždarytas dėl tos nuodėmės, kurią yra padarę Adomas ir Ieva gyvendamu rojuj.
K. Kuomet Išganytojas atsikėlė iš numirusių?
A. Išganytojas atsikėlė iš numirusių trečiąją dieną po savo mirties, tai yra, Velykų rytą.
K. Ar kas matė Kristų atsikėlusį?
A. Kristų atsikėlusį daug kartų matė apaštalai, švenčiausioji Panelė Marija, Marija Magdalena ir daug kitų žmonių. Kristus su jais šnekėjo, juos mokė, vaikščiojo, valgė, davė save paliesti.
K. Kristus atsikėlęs ar ilgai buvo ant žemės su apaštalais?
A. Atsikėlęs iš numirusių Kristus buvo su apaštalais keturiasdešimt dienų.

6. „Įžengė į dangų, sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio“.

K. Ką padarė Kristus keturiasdešimtąją dieną po savo atsikėlimo?
A. Keturiasdešimtąją dieną po savo atsikėlimo Kristus savo galybe nuo Alyvų kalno įžengė į dangų.
K. Ar kas matė Kristų žengiantį į dangų?

A. Kristų žengiantį į dangų matė Marija, apaštalai ir daug Jo sekėjų.

K. Ką reiškia žodžiai: „Sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio?“

A. Tie žodžiai reiškia, kad Jėzus Kristus ir kaip Dievas ir kaip žmogus danguje viešpatauja drauge su Dievu Tėvu ir Šv. Dvasia.

7. „Iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti“.

K. Keleriopas yra Dievo teismas?

A. Dievo teismas yra dvejopas: vienas teismas yra atskirai kiekvienam žmogui tuoj po mirties; kitas yra paskutinis, arba visuotinis teismas visiems žmonėms pasaulio pabaigoj.

K. Kur eina siela, žmogui mirus?

A. Žmogui tik ką mirus, jo siela eina į Dievo teismą.

K. Iš ko Dievas mus teis?

A. Dievas mus teis iš minčių, darbų ir apsileidimų.

K. Kur eina siela po Dievo teismo?

A. Po Dievo teismo vienos sielos eina į dangų, kitos į skaistyklą, kitos į pragarą.

K. Kurios sielos eina į dangų?

A. Į dangų eina sielos tų žmonių, kurie numirė laisvi nuo nuodėmių ir nuo bausmės už jas.

K. Kurios sielos eina į skaistyklą?

A. Į skaistyklą eina sielos tų žmonių, kurie numirė su mažomis nuodėmėmis, arba dar nebaigę atgailos už atleistus nusidėjimus.

K. Kas eina į pragarą?

A. Į pragarą eina sielos tų žmonių, kurie numirė sunkiose nuodėmėse be atgailos.

K. Kam reikalingas paskutinysis ar visuotinysis teismas?

A. Paskutinysis arba visuotinysis teismas reikalingas tam, kad visų žmonių akivaizdoje pasirodytų Dievo teisybė; kad teisingieji susilauktų viešos pagarbos, o blogieji — paniekinimo.

K. Kas įvyks po to teismo?

A. Po to teismo dorieji eis į dangų, blogieji — į pragarą.

K. Ar dažnai mes turime prisiminti mirtį, Dievo teismą, dangų ir pragarą?

A. Mes turime dažnai prisiminti mirtį, Dievo teismą, dangų ir pragarą, kad saugotumėmės nuodėmių ir dorai gyventumėm.

8. „Tikiu į Šventąją Dvasią".

K. Kas yra Šv. Dvasia?

A. Šventoji Dvasia yra trečiasis Šv. Trejybės Asmuo, tikras Dievas, lygus Dievui Tėvui ir Dievui Sūnui.

K. Kame yra Šventoji Dvasia?

A. Kaip Dievas, Šventoji Dvasia yra visur. Ypatingu būdu Šventoji Dvasia yra katalikų Bažnyčioj ir teisingųjų žmonių sielose.

K. Kokias malones teikia Šventoji Dvasia katalikų Bažnyčiai?

A. Šventoji Dvasia katalikų Bažnyčią pašvenčia, moko, nematomu būdu valdo ir valdys iki pasaulio pabaigos.

K. Kokias malones Šv. Dvasia teikia dorųjų žmonių sieloms?

A. Šventoji Dvasia dorųjų žmonių sielas pašvenčia, pastiprina, palinksmina.

K. Ar ilgai gyvena Šv. Dvasia žmogaus sieloje?

A. Šventoji Dvasia gyvena žmogaus sieloje, kol žmogus yra laisvas nuo sunkaus nusidėjimo.

9. „Šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą".

K. Ką veikė apaštalai, gavę Šv. Dvasią?

A. Gavę Šventąją Dvasią, apaštalai skelbė žmonėms Kristaus mokslą, krikštijo tikinčiuosius, teikė jiems kitus sakramentus.

K. Kaip vadinos tie žmonės, kurie priėmė krikštą ir Kristaus mokslo laikės?

A. Tie žmonės vadinosi krikščionys.

K. Kaip susitvarkė pirmieji krikščionys?

A. Pirmieji krikščionys susitvarkė parapijomis.

K. Kas valdė parapijas?

A. Parapijas valdė apaštalai.

K. Ką darė apaštalai, kada parapijų skaičius padaugėjo?

A. Kada parapijų skaičius padaugėjo, apaštalai šventė vyskupų, kunigų ir jiems pavedė parapijas valdyti.

K. Kas buvo aukščiausias visų krikščionių vyresnysis?

A. Aukščiausias visų krikščionių vyresnysis buvo šv. Petras.

K. Kada šv. Petras numirė, kas liko jo įpėdiniu?

A. Švento Petro įpėdiniu liko popiežius, arba šventasis tėvas.

K. Kas paskyrė šv. Petrą ir jo įpėdinius popiežius aukščiausiais visų krikščionių viršininkais?

A. Šv. Petrą ir jo įpėdinius popiežius aukščiausiais tikinčiųjų vyresniaisiais paskyrė pats Kristus.

K. Kas yra kitų apaštalų įpėdiniai?

A. Kitų apaštalų įpėdiniai yra vyskupai.

K. Kas yra katalikų Bažnyčia?

A. Katalikų Bažnyčia yra draugija, kurią įsteigė Kristus, kuri skelbia Kristaus paliktąjį mokslą, teikia Kristaus paliktuosius sakramentus ir yra popiežiaus valdžioje.

K. Kam Kristus įsteigė Bažnyčią?

A. Kristus įsteigė savo Bažnyčią žmonėms išganyman vesti.

K. Kelias Bažnyčias Kristus įsteigė?

A. Kristus įsteigė tik vieną, katalikų Bažnyčią.

K. Kaip galime žinoti, kuri yra Kristaus įsteigtoji Bažnyčia?

A. Kristaus įsteigtoji Bažnyčia turi keturis ženklus, kuriais ji skirias nuo kitų, netikrų bažnyčių.

K. Kokie yra tie ženklai?

A. Kristaus įsteigtoji Bažnyčia yra viena, šventa, katalikiška ir apaštališka.

K. Kuri Bažnyčia turi tuos visus ženklus?

A. Tuos visus ženklus teturi tik viena katalikų Bažnyčia.

K. Dėl ko katalikų Bažnyčia yra viena?

A. Katalikų Bažnyčia yra viena dėl to, kad 1)

visuomet ir visur ji išpažįsta tą patį tikėjimą, 2) vartoja tuos pačius šventus sakramentus, 3) yra to paties popiežiaus valdžioje.

K. Dėl ko katalikų Bažnyčia yra šventa?

A. Katalikų Bažnyčia yra šventa dėl to, 1) kad jos Įsteigėjas Jėzus Kristus yra šventas, 2) kad jos skelbiamasis mokslas yra šventas, 3) kad jos vartojamieji sakramentai yra šventi, 4) kad visais amžiais buvo ir yra žmonių, kurie, tobulai laikydamies katalikų Bažnyčios mokslo, tapo šventi.

K. Dėl ko Kristaus įsteigtąją Bažnyčią vadiname katalikiška, arba visuotine?

A. Kristaus įsteigtąją Bažnyčią vadiname katalikiška, ar visuotine 1) dėl to, kad ji yra nuo pat Kristaus laikų ir bus per visus amžius iki pasaulio pabaigos, 2) dėl to, kad Kristus ją paskyrė visiems žmonėms ir visoms tautoms išganyti, 3) dėl to, kad ji yra paplitusi po visą pasaulį.

K. Dėl ko katalikų Bažnyčia yra apaštališka?

A. Katalikų Bažnyčia yra apaštališka 1) dėl to, kad ji skelbia tą patį Kristaus mokslą, kurį skelbė apaštalai, 2) dėl to, kad jos platintojai ir tvarkytojai buvo apaštalai, 3) dėl to, kad popiežius ir vyskupai yra teisėti apaštalų įpėdiniai.

K. Kitos Bažnyčios, kaip šit, pravoslavų, liuteronų, kalvinų, ar turi tuos keturis ženklus?

A. Nekatalikiškos bažnyčios neturi tų ženklų nė viena. Tie tikėjimai ir tos bažnyčios yra įsteigti ne Kristaus ir ne apaštalų, bet šiaip jau žmonių daug vėlesniais laikais.

K. Kurioj bažnyčioj ir kuriame tikėjime galima gauti išganymas?

A. Išganymas galima gauti katalikų Bažnyčioj, katalikų tikėjime.

K. Kas nepriklauso katalikų Bažnyčios, ar gali būti išganytas?

A. Kas iš savo kaltės nepriklauso katalikų Bažnyčios, negali būti išganytas.

K. Ar žmonės turi klausyti katalikų Bažnyčios?

A. Žmonės turi klausyti katalikų Bažnyčios, nes Kristus pats pasakė: „Jei jis nepaklausytų Bažnyčios, tebūna jis tau kaipo pagonis ir muitininkas“ (Mat. 18, 17).

K. Ar tik vieni ant žemės tebegyvenantieji katalikai tepriklauso prie katalikų Bažnyčios?

A. Prie katalikų Bažnyčios priklauso ne vien katalikai, kurie tebegyvena ant žemės, bet ir sielos, kurios kenčia skaistykloje, ir šventieji, kurie linksminas danguje.

K. Kaip vadinas tas ryšys, kurs mus jungia ir su šventaisiais danguje ir su sielomis skaistykloje kenčiančiomis?

A. Tas ryšys vadinas šventųjų bendravimas.

K. Kaip mes bendraujame su šventaisiais danguje?

A. Mes prašome iš šventųjų pagalbos, šventieji meldžias už mus, jų nuopelnai padeda mums save išganyti.

K. Kaip mes bendraujame su sielomis, kenčiančiomis skaistykloje?

A. Savo maldomis mes palengviname jų kančias.

10. „Nuodėmių atleidimą“.

K. Ar galima gauti katalikų Bažnyčioj atleidimas nuodėmių ir bausmių už jas?

A. Katalikų Bažnyčioj galime gauti atleidimą nuodėmių ir bausmių už jas.

11. „Kūno iš numirusių atsikėlimą“.

K. Ar kelsis iš numirusių numirėlių kūnai?

A. Numirėlių kūnai, kad ir būtų visai supuvę, kelsis iš numirusių pasaulio pabaigoj ir stos į paskutinįjį teismą.

K. Kaip numirėliai kelsis iš numirusių?

A. Dievo galybė numirėlių sielas sujungs su jų kūnais, ir numirėliai atgys.

K. Dėl ko kūnai kelsis iš numirusių?

A. Kūnai kelsis iš numirusių dėl to, kad kartu su siela atsiimtų nupelnytą užmokesnį: arba amžiną laimę danguose, arba amžiną nelaimę pragare.

12. „Ir amžinąjį gyvenimą. Amen“.

K. Atsikėlę iš numirusių žmonės ar kada mirs?

A. Atsikėlę iš numirusių žmonės niekuomet nebemirs. Dorieji per amžius linksminsis danguje, o prakeiktieji per amžius kentės pragare.

K. Kas yra dangus?

A. Dangus yra amžinos laimės vieta.

K. Ar dangaus linksmybės bus vienodos visiems palaimintiesiems?

A. Dangaus linksmybės bus nevienodos. Jos bus paskirtos kiekvienam sulig nuopelnais.

K. Kas yra pragaras?

A. Pragaras yra amžinų kančių vieta.

K. Iš kur žinome, kad yra pragaras?

A. Kad yra pragaras, tai kartkartėmis aiškiausiais žodžiais paskelbė pats Kristus. Išganytojas, kalbėdamas apie neteisingą turtuolį ir teisingą Lozorių, pasakė: „Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas *pragare*" (Luk. 16, 22). Kitoje vietoje Kristus sako: „Jei tavo akis tave piktina, išmesk ją; geriau tau vienakiui įeiti į Dievo karalystę, kaip turint abi aki būti įmestam į *ugnies pragarą,* kame jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta" (Mark. 9, 46, 47).

K. Iš kur žinai, kad pragaro kančios niekuomet nepasibaigs, bet bus per amžius?

A. Kad pragaro kančios yra amžinos ir niekuomet nepasibaigs, tai kartkartėmis skelbė pats Kristus. Kristus sakė, kad per paskutinįjį teismą Dievas tars prakeiktiesiems: „Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį.. Ir eis šitie į amžinąją *kančią*" (Mat. 25, 41, 46). Ten *„jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta*" (Mark. 9, 47).

K. Ką kentės prakeiktieji pragare?

A. Prakeiktieji pragare drauge su piktosiomis dvasiomis degs ugnyje, kentės sąžinės griaužimų. Bet visų didžiausioji pragare bausmė bus ta, kad prakeiktieji nustos Dievo ir Jo neregės niekuomet.

K. Ar pragaro kančios yra lygios visiems prakeiktiesiems?

A. Pragaro kančios yra nelygios. Kiekvienas kenčia sulig savo nuodėmių daugumu ir jų biaurumu.

Antroji Dalis.

Įsakymai.

K. Ar gana mums tikėti į tai, ką Dievas apreiškė, kad gautumėm dangų?

A. Kad gautumėm dangų, dar reikia laikytis Dievo ir Bažnyčios įsakymų.

K. Kuriuodu yra didžiausiu įsakymu?

A. Didžiausiu įsakymu yra: „Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis". Tas yra didžiausias ir pirmas įsakymas.

Antrasis į tą panašus: „Mylėk savo artimą, kaip patsai save".

K. Dėl ko turime mylėti Dievą už vis labiau?

A. Turime mylėti Dievą už vis labiau dėl to, kad Dievas yra geriausias mūsų Tėvas, didžiausias mūsų Geradaris.

K. Kuomet mylime Dievą?

A. Mylime Dievą tuomet, kai laikomės įsakymų.

K. Kas yra mūsų artimas?

A. Mūsų artimas yra kiekvienas žmogus: ar jis būtų mūsų prietelis, ar neprietelis.

K. Kuomet mylime artimą, kaip save pačius?

A. Mylime savo artimą, kaip save pačius, tuomet, kai savo artimui darome tai, ko patys norėtumėm, kad mums kiti darytų, kai nedarome savo artimui to, ko nenorime, kad mums kiti darytų.

K. Ar galime patys save mylėti?

A. Galime ir turime mylėti patys save, bet ta meilė turi būti tvarkinga.

K. Kada savęs meilė yra tvarkinga?

A. Savęs meilė yra tvarkinga, kada mūsų valia sutinka su Dievo valia. kada neieškome savo meilės su skriauda artimo, kada labiau rūpinamės savo sielos išganymu, negu kūno reikalais.

K. Kame yra plačiau išdėstytu tuodu didžiuoju įsakymu?

A. Tuodu didžiausiuoju įsakymu apie Dievo ir artimo meilę yra plačiau išdėstytu dešimtyje Dievo įsakymų.

Dešimts Dievo Įsakymų.

K. Kaip kalbi dešimtį Dievo įsakymų?

A. Aš esmi Viešpats tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Aigipto žemės iš nelaisvės namų. 1 — Neturėk kitų dievų, tiktai Mane vieną, 2 — Netark savo Viešpaties vardo be reikalo, 3 — Sekmadienį švęsk, 4 — Gerbk savo tėvą ir motiną, 5 — Nežudyk, 6 — Nepaleistuvauk, 7 — Nevok, 8 — Nekalbėk netiesos, 9 — Negeisk savo artimo moteries, 10 — Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo.

K. Dėl ko tie įsakymai vadinas Dievo įsakymais?

A. Dievo įsakymais jie vadinas dėl to, kad juos yra davęs pats Dievas.

K. Mes tų įsakymų ar turime laikytis?

A. Tų įsakymų turime laikytis ir mes, nes 1) tuos įsakymus Dievas davė visiems žmonėms, 2) Kristus įsakė visiems tų įsakymų laikytis

„Neturėk kitų dievų, tiktai Mane vieną“.

K. Ką mums liepia pirmasis Dievo įsakymas?

A. Pirmasis Dievo įsakymas mums liepia: 1) tikėti į visa tai, ką Dievas apreiškė ir ko mus moko šv. katalikų Bažnyčia, 2) tikėtis iš Dievo reikalingų malonių, nuodėmių atleidimo ir už dorą gyvenimą amžinos laimės danguje, 3) mylėti Dievą labiau už viską, o savo artimą, kaip save patį, 4) Dievą garbinti, dalyvauti pamaldose, nuolankiai pasiduoti Jo valiai.

K. Kas nusideda tikėjimui?

A. Tikėjimui nusideda tie: 1) kurie nesistengia pažinti tikėjimo, 2) kurie netiki į tai, ką Dievas apreiškė ir ko moko Bažnyčia, 3) kurie skaito ar platina bedieviškas knygas ar bedieviškus laikraščius, 4) kurie stoja į bedieviškas draugijas, 5) kurie per rinkimus balsuoja už bedievius, 6) kurie kalba prieš tikėjimą, arba tokių kalbų klausos, 7) kurie bijo pasirodyti krikščionimis katalikais, 8) kurie tiki į burtus, sapnus ir t.t.

Baisi netikėlio mirtis.

Volteras buvo biaurus paleistuvis ir didis bedievystės platintojas. Per savo amžių jis užsidegęs kariavo su tikėjimu ir gyrės vienas išgriausiąs Kristaus tikybą, kurią išplatinę dvylika apaštalų. Taip veikdamas, jis daug žmonių atitraukė nuo tikėjimo.

Galop atėjo mirties valanda. Volteras šaukias kunigo, kad atliktų išpažintį. Bet jo draugai apstojo

jo lovą ir kunigo nekviečia. Volteras, numanydamas, kad mirtis artinas ir išsigelbėjimo nebėra, keikia savo draugus, savo nagais drasko pats save, šaukias į Kristų ir vėl Kristų biauroja.

„Aš jaučiu ranką“, vaitoja Volteras, „kuri traukia mane į Dievo teismą!“

Pastyrusiomis akimis, didžiame išgąstyje Volteras žiūri į savo lovos galą, rėkdamas ne savo balsu: „Ana šėtonas, jis mane paims, aš matau jį, aš matau pragarą, gelbėkit mane!“

Galop, nebenumanydamas, ką bedarąs, Volteras sugriebė naktinį puodelį ir ėmė gerti savo biaurumus. Tame akimirksnyje kraujas ir biaurumai puolė pro nosį — ir Volteras mirė.

K. Ar gali gauti išganymą tas, kas pametė katalikų tikėjimą?

A. Kas pametė katalikų tikėjimą, tas gauti išganymo negali. Pats Kristus yra pasakęs: „Kas netikės, bus pasmerktas“ (Mark. 16, 16); „Kas manęs išsigins žmonių akivaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje“ (Mat. 19, 33).

K. Kas nusideda vilčiai?

A. Vilčiai nusideda tas, kas nieko nesitiki iš Dievo, arba kas, nieko gero nedarydamas, per daug tikisi.

K. Kas nusideda Dievo meilei?

A. Dievo meilei nusideda tas, kas nelaiko Dievo įsakymų.

K. Ar mes privalome reikšti Dievui savo pagarbą ir išviršiniais ženklais, kaip antai: klaupdamies, žegnodamies, dalyvaudami pamaldose, viešai savo tikėjimą išpažindami?

A. Privalome reikšti Dievui savo pagarbą ir išviršiniais ženklais, kai to reikalauja Dievo garbė, mūsų pačių ar artimo nauda.

K. *Ar galime garbinti šventuosius?*

A. Galime ir privalome garbinti šventuosius, kaipo Dievo tarnus.

K. *Kaip garbiname šventuosius?*

A. Garbiname šventuosius, prašydami, kad jie užtartų mus pas Dievą, sekdami jų pavyzdžiu.

K. *Ar dera garbinti paveikslai, relikvijos?*

A. Dera garbinti šventųjų paveikslai ar relikvijos, kaipo šventųjų palaikas ar išreiškimas.

K. *Garbindami šventųjų paveikslus ar statulas, ką mes garbiname?*

A. Garbindami šventųjų paveikslus ar statulas, mes garbiname ne pačią statulą ar paveikslą, bet tą šventąjį, kurį tas paveikslas reiškia.

2 — „Netark savo Viešpaties vardo be reikalo".

K. *Ką mums Dievas draudžia antruoju įsakymu?*

A. Antruoju įsakymu Dievas draudžia niekinti jo šventąjį vardą.

K. *Kas niekina Dievo vardą?*

A. Dievo vardą niekina tas, 1) kas ištaria Dievo ar šventųjų vardą be pagarbos, be reikalo ar piktumu, 2) kas kalba paniekinamai apie Dievą ir šventuosius arba iš jų tyčiojas, 3) kas netikusiai prisiekia, 4) kas nesilaiko padarytųjų apžadų.

K. *Kas yra prisiekti?*

A. Prisiekti yra šaukti Dievą į liudytojus, kad kalbi tiesą.

K. Kas nusideda prisiekdamas?

A. Prisiekdamas nusideda tas, 1) kas siekia meluodamas arba abejodamas, 2) kas siekia be reikalo, 3) kas siekia kokiam blogumui padaryti, 4) kas priesaikos nesilaiko.

K. Kas yra apžadai?

A. Apžadai yra pasižadėjimas padaryti Dievui tai, kas Jam patinka.

K. Ar turime išteseti tai, ką Dievui prižadėjome?

A. Turime išteseti tai, ką Dievui prižadėjome.

K. Kas gali pakeisti apžadus?

A. Reikalui esant, gali pakeisti apžadus popiežius, vyskupas arba turįs reikalingą įgaliojimą kunigas.

3 — „Sekmadienį švęsk“.

K. Ką mums liepia Dievas trečiuoju įsakymu?

A. Trečiuoju įsakymu Dievas mums liepia šventą dieną švęsti.

K. Kaip turime šventą dieną švęsti?

A. Šventadienį turime nedirbti darbų, kuriuos dirba labiau kūnas, negu protas; dalyvaut pamaldose, klausyti šv. mišių, pamokslo, eiti prie šv. sakramentų, melstis, atlikti kitus sielos reikalus.

K. Kuomet galime dirbti darbą šventadieniais?

A. Galime dirbti šventadieniais ir sunkų darbą, jei to reikalauja Dievo garbė, artimo meilė, būtinas ir neatidėliotinas reikalas, kaip šit, valgyti išsivirti, gaisrą gesinti, numirėlį palaidoti.

4 — „Gerbk savo tėvą ir motiną".

K. Ką Dievas liepia ketvirtuoju įsakymu?

A. Ketvirtuoju įsakymu Dievas liepia mylėti savo tėvą ir motiną, jų klausyti, juos gerbti, jiems padėti reikale.

K. Dėl ko vaikai turi savo tėvus mylėti, jų klausyti, juos gerbti?

A. Vaikai turi savo tėvus mylėti, jų klausyti ir juos gerbti dėl to, kad tėvai yra vaikams didžiausi po Dievo geradariai.

K. Kas nusideda ketvirtajam Dievo įsakymui?

A. Ketvirtajam Dievo įsakymui nusideda tie vaikai, kurie savo tėvus niekina, jų neklauso, nemyli, jiems bloga velija, juos erzina, keikia ar muša, jų nešelpia reikale.

K. Ko turi laukti tie vaikai, kurie negerbia savo tėvų?

A. Tokie vaikai turi laukti Dievo pabaudos ir žmonių paniekos, o po mirties — amžino paskandinimo.

K. Ko gali laukti tie vaikai, kurie myli ir gerbia savo tėvus?

A. Tie vaikai gali laukti Dievo palaimos šiame gyvenime, o po mirties — amžinos laimės.

K. Ką Dievas liepia tėvams ketvirtuoju savo įsakymu?

A. Dievas liepia tėvams savo vaikus mylėti, juos tinkamai išauklėti ir aprūpinti jų kūno ir sielos reikalus.

K. Ar sunkiai nusideda tie tėvai, kurie siunčia vaikus į tokias mokyklas, kur ardomas jų tikėjimas ar naikinama jų dora?

A. Sunkiai nusideda tie tėvai, kurie siunčia savo vaikus į tokias mokyklas, nes jie stato vaiką į didį pavojų nustoti tikėjimo, doros ir amžino gyvenimo.

K. Ar tik tėvus turime gerbti ir tik jų klausyti?

A. Turime gerbti ir vyresniuosius, ypač dvasiškius, ir jų klausyti, nes jie rūpinas mūsų sielos išganymu.

K. Kuomet turime neklausyti tėvų ar vyresniųjų?

A. Tėvų ar vyresniųjų turime neklausyti tik tuomet, kai jie reikalauja iš mūsų to, kas yra priešinga Dievo įsakymams.

5 — „Nežudyk".

K. Ką Dievas draudžia penktuoju savo įsakymu?

A. Penktuoju savo įsakymu Dievas draudžia nužudyti ar sužeisti save, nužudyti ar sužeisti kito žmogaus kūną ar sielą, susarginti save ar kitą, sutrumpinti sau ar kitam gyvenimą, pykti, keikti, pravardžiuoti.

K. Galvažudžio užpulti, ar galime gintis?

A. Galvažudžio užpulti, galime gintis, nors tektų jis sužeisti ar pagaliau užmušti.

K. Ar galime nužudyti ar kankinti gyvulį, paukštį ar vabalą?

A. Reikalui esant, galime nužudyti gyvulį, paukštį, ar vabalą, bet nevalia jų kankinti.

K. Kaip sužeidžiame žmogaus sielą?

A. Žmogaus sielą sužeidžiame papiktinimu.

K. Kuomet papiktiname kitus?

A. Papiktiname kitus tuomet, kai savo kalba, ar darbais patiekiame kitiems progos nusidėti, arba lenkiame jų valią į nusidėjimą.

K. Ką Kristus sako papiktintojams?

A. Kristus sako: „Kas gi papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilumoje“ (Mat. 18, 6).

6 — „Nepaleistuvauk“ ir 9 — „Negeisk savo artimo moteries“.

K. Ką Dievas draudžia šeštuoju ir devintuoju įsakymu?

A. Šeštuoju ir devintuoju savo įsakymu Dievas draudžia paleistuvingas mintis, paleistuvingus norus, paleistuvingas kalbas ar dainas, neleidžia žiūrėti į nepadorius daiktus, neleidžia nepadoriai šokti, nepadoriai palytėti kitus ar save ir daryti kitus paleistuvingus darbus.

K. Netyčia sukilusieji paleistuvingi geismai ar paleistuvingos mintys ar visuomet yra nuodėmė?

A. Netyčia sukilusieji paleistuvingi geismai ar paleistuvingos mintys, kol mums nepatinka, kol stengiamės juos atmesti, nėra nuodėmė.

K. Kokios yra paleistuvystės pasėkos?

A. Paleistuvystė sunaikina nekaltybę, pažemina žmogų, susilpnina valią, suardo sveikatą, nustumia į pragarą.

K. Už ką ir kaip Dievas nubaudė Sodomą ir Gomorą?

A. Dabartinės Palestinos žemėj buvo du miestu: Sodoma ir Gomora. Tų miestų gyventojai biauriai paleistuvavo. Už tą paleistuvystę Dievas smarkiai juos nubaudė: ant Sodomos ir Gomoros ėmė lyti sieros ir ugnies lietus ir sunaikino tuodu miestu su jų gyventojais. Sodomos ir Gomoros vietoj dabar yra biaurus ežeras, vadinamas „Mirusiųjų jūra". To ežero vanduo yra labai sūrus ir šlykštus. Tame vandenyj negali gyventi nei viena žuvelė, nei vienas gyvis.

K. Kaip apsisaugoti nuo paleistuvingų minčių, paleistuvingų kalbų ir paleistuvingų darbų?

A. Reikia nedraugauti su ištvirkėliais, eiti dažnai prie šv. sakramentų, pagundose prašyti Dievo ir šv. Panelės pagalbos, atsiminti, jog Dievas yra visur, mato mūsų darbus, girdi nepadorias kalbas ar dainas, žino ir slapčiausias mintis. Užėjus pagundai įsivaizduok stovįs prie kryžiaus, kur Kristus miršta už mūsų nuodėmes, ir pamąstyk, ar bedrįstumei Jį rūstinti ir už Jo tokią meilę atsimokėti tokiu biauriu nedėkingumu.

7 — „Nevok" ir 10 — „Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo".

K. Ką Dievas draudžia septintuoju įsakymu?

A. Septintuoju įsakymu Dievas draudžia skriausti artimą.

K. Kas skriaudžia artimą?

A. Skriaudžia artimą tas, kas plėšia, vagia, prigaudinėja, pasisavina svetimus daiktus, nugano svetimas pievas ir javus, iškerta svetimus medžius, sugadina svetimus daiktus, pavogtus daiktus slepia, perka ir t.t.

K. Kas daryti, jei tyčia padarei kam skriaudą?

A. Padarytą skriaudą reikia kuo greičiau atlyginti.

K. Kam reikia atlyginti padarytoji skriauda?

A. Padarytoji skriauda reikia atlyginti savininkui. Jei to nebėr — jo įpėdiniams, o jei ir tų nebėra, tik tuomet tegalima atiduoti bažnyčiai ir pavargėliams, ar doroms, labdaringoms įstaigoms.

K. Jei didžios skriaudos atlyginti prideramai nesistengtumei, ar gali gauti nuodėmių atleidimą?

A. Jei didžios skriaudos atlyginti nesistengtumei, arba galėdamas jos neatlygintumei, Dievas nuodėmių neatleistų.

K. Kaś daryti, jei radai svetimą daiktą?

A. Radęs svetimą daiktą, atiduok jį tam, kieno tas yra. Jei savininko rasti negali, tuomet atrastąjį dalyką gali pasilikti ir sau, bet geriau atiduoti jį pavargėliams ar labdaringoms įstaigoms, ypač, jei patsai nesi vargšas.

K. Ką draudžia Dievas dešimtuoju įsakymu?

A. Dešimtuoju įsakymu Dievas draudžia geisti neteisingu būdu įgyti svetimą daiktą.

8 — „Nekalbėk netiesos".

K. Ką Dievas draudžia aštuntuoju įsakymu?

A. Aštuntuoju įsakymu Dievas draudžia meluoti, ypač teisme esant liudytoju, apkalbinėti, dergti, liežuvauti, įtarinėti.

K. Kas meluoja?

A. Meluoja tas, kas tyčia sako netiesą, norėdamas apgauti kitus.

K. Kas apkalbinėja?

A. Apkalbinėja tas, kas be reikalo pasakoja nežinantiems artimo nusižengimus ar ydas.

K. Kas šmeižia?

A. Šmeižia tas, kas pasakoja nebūtus artimo nusidėjimus arba būtuosius perdeda.

K. Kas dergia?

A. Dergia tas, kas artimo nusidėjimus, būtus ar nebūtus, prikaišioja į akis, ypač prie kitų žmonių.

K. Kas liežuvauja?

A. Liežuvauja tas, kas, išgirdęs ką apkalbant ar šmeižiant, praneša tai apkalbėtajam ar apšmeižtajam.

K. Kas įtarinėja?

A. Įtarinėja tas, kas be pamato mintyje kaltina kitus.

K. Ką turi daryti tas, kas neteisingai liudijo teisme?

A. Neteisingai liudijęs teisme turi pranešti tam pačiam teismui, kad liudijimas buvo neteisingas; atlyginti skriaudą, padarytą artimui neteisingu liudijimu.

K. Kas daryti apšmeižus?

A Apšmeižus reikia atšaukti šmeižtas ir atlyginti skriaudą, padarytą šmeižtu.

K. Kas daryti apkalbėjus?

A. Apkalbėjus reikia pasakoti, ką gerą yra padaręs apkalbėtasis.

K. Ką turi daryti tas, kas, beliežuvaudamas, pasėjo tarp žmonių neapykantą?

A. Kas, beliežuvaudamas, pasėjo tarp žmonių neapykantą, tas turi tuos žmones sutaikinti.

K. Ar galima kartais pasakyti kitiems blogus artimo darbus?

A. Galime ir turime pasakyti blogus artimo darbus tiems, kurie gali juos pataisyti.

II. Penki Bažnyčios Įsakymai.

K. Kurie yra bažnyčios įsakymai?

A. 1 — Šventes švęsk; 2 — šventadieniais Mišių klausyk; 3 — Pasninkus pasninkauk, 4 — Eik išpažinties bent vieną kartą metuose ir apie Velykas priimk Švenčiausiąjį Sakramentą, 5 — Savo bažnyčios laikyti padėk.

K. Ką mums Bažnyčia liepia pirmuoju savo įsakymu?

A. Pirmuoju savo įsakymu Bažnyčia liepia įsakytąsias šventes švęsti.

K. Kurios yra Bažnyčios įsakytos šventės?

A. Bažnyčios įsakytos šventės, be sekmadienių, yra šios: 1) Pirma Kalėdų diena, 2) Nauji Metai, 3) Trys karaliai, 4) Šeštinės, 5) Dievo Kūno, 6) Šv. apaštalų Petro ir Povilo, 7) Švenč. Panos Marijos dangun ėmimas, 8) Visų Šventųjų šventė, 9) Nekaltas Švenč. Panos Marijos prasidėjimas.

K. Kaip turime įsakytas šventes švęsti?

A. Įsakytas šventes turime švęsti, kaip sekmadienį, nedirbdami sunkaus darbo, ilsėdamies ir melsdamies.

K. Ką liepia Bažnyčia antruoju įsakymu?

A. Antruoju įsakymu Bažnyčia liepia šventadieniais klausyti šv. Mišių.

K. Kas turi išklausyti šv. Mišių šventadieniais ir sekmadieniais?

A. Sekmadieniais ir šventadieniais turi išklausyti šv. Mišių visi, kurie jau išaugo į protą ir nėra kliudomi svarbių priežasčių.

K. Kas nusideda antrajam Bažnyčios įsakymui?

A. Antrajam Bažnyčios įsakymui nusideda tas, 1) kas per savo kaltę šv. Mišias arba visai praleidžia, arba žymią jų dalį; 2) kas per šv. Mišias laisva valia yra išsiblaškęs, juokias, šnekas, nepritinkamai elgias.

K. Ką Bažnyčia mums liepia trečiuoju savo įsakymu?

A. Trečiuoju savo įsakymu Bažnyčia mums liepia susilaikyti nuo uždraustų valgių pasninko dienomis.

K. Dėl ko turime pasninkauti?

A. Turime pasninkauti, 1) kad sektumėm Kristaus ir šventųjų pavyzdžiu, 2) kad darytumėm atgailą už savo nuodėmes, 3) kad lengviau nugalėtumėm kūno geidulius, 4) kad parodytumėm savo paklusnumą Bažnyčiai.

K. Kurie yra Bažnyčios nustatytieji pasninkai?

A. Bažnyčios nustatytieji pasninkai yra šie: 1) penktadieniai, 2) gavėnia, 3) metų ketvirtadalių trečiadieniai, penktadieniai ir šeštadieniai, 4) sekminių, žolinės, visų šventųjų ir Kalėdų vigilijos.

K. Ką mums liepia Bažnyčia ketvirtuoju savo įsakymu?

A. Ketvirtuoju savo įsakymu Bažnyčia mums liepia: 1) atlikti išpažintį bent kartą per metus, 2) velykiniu laiku priimti Švenčiausiąjį Sakramentą.

K. Kas privalo eiti išpažinties ir priimti Šv. Sakramentą velykiniu laiku?

A. Eiti išpažinties ir priimti Komuniją velykiniu laiku privalo visi suaugusieji, kurie turi protą, 2) vaikai, kurie atėjo į protą, maždaug nuo septynerių metų amžiaus.

K. Ar sunkiai nusideda tas, kas apleidžia išpažintį ir velykinę Komuniją?

A. Kas praleidžia išpažintį ir velykinę Komuniją, nusideda sunkiai, nes sulaužo svarbų Bažnyčios įsakymą, atsisako nuo didžių Dievo malonių ir piktina kitus žmones.

K. Ar tik vieną kartą per metus reikia eit išpažinties ir priimti Šv. Sakramentą?

A. Bažnyčia pataria dažniau eiti išpažinties ir Komunijos.

K. Ką mums liepia penktasis įsakymas?

A. Penktasis įsakymas mums liepia prisidėti prie bažnyčios ir jos tarnų palaikymo.

III. Nuodėmės.

K. Kas yra nuodėmė?

A. Nuodėmė yra laužymas Dievo ir Bažnyčios įsakymų.

K. Keleriopu būdu nusidedame?

A. Nusidedame blogai mąstydami, blogai kalbėdami, blogai darydami ir apleisdami tai, kas reikia daryti.

K. Ar visos nuodėmės yra lygios?

A. Nuodėmės yra vienos sunkios, arba didžios, kitos lengvos, arba mažos.

K. Kada nuodėmė esti didelė, arba sunki?

A. Nuodėmė esti sunki tuomet, 1) kai laužome svarbų Dievo ar Bažnyčios įsakymą, 2) kai, tą įsakymą laužydami, suprantame sunkiai nusidedą ir 3) kai laužome tą įsakymą laisva valia.

K. Kada nuodėmė yra maža?

A. Nuodėmė yra maža, kai laužome mažą Dievo ar Bažnyčios įsakymą, arba kai laužome ir didį Dievo ar Bažnyčios įsakymą, bet ne visai tesuprasdami arba be pilno valios sutikimo.

K. Ką mums padaro sunki nuodėmė?

A. Sunki nuodėmė išplėšia mums Dievo malonę, mūsų nuopelnus ir amžiną laimę danguje, užtraukia mums Dievo prakeikimą ir amžiną paskandinimą pragare.

K. Kas dar parodo sunkios nuodėmės biaurumą?

A. Sunkios nuodėmės biaurumą parodo: 1) tos bausmės, kurių susilaukė nusidėjusieji angelai ir pirmieji mūsų tėvai, 2) tos kančios, kurias iškentėjo vienintelis Dievo Sūnus, kad atlygintų Dievo teisybei už mūsų nuodėmes.

K. Dėl ko turime saugotis ir mažųjų nuodėmių?

A. Turime saugotis ir mažųjų nuodėmių dėl to, kad ir mažosios nuodėmės yra Dievo paniekinimas,

užtraukia mums Dievo bausmę ir veda mus į sunkias nuodėmes.

Įvairios nuodėmių rūšys.

K. Kokios yra nuodėmės?

A. Yra septynios didžiosios nuodėmės, šešios nuodėmės prieš Šv. Dvasią, keturios nuodėmės besišaukiančios į dangų, devyneriopas dalyvavimas kitų nuodėmėse.

K. Kurios yra septynios didžiosios nuodėmės?

A. 1 — puikybė, 2 — godumas, 3 — paleistuvavimas, 4 — pavydas, 5 — rūstumas, 6 — persivalgymas arba persigėrimas, 7 — tingėjimas.

K. Ar visuomet tos nuodėmės yra sunkios?

A. Tos nuodėmės yra sunkios tik tuomet, kai jomis nusidedame didžiame dalyke, visiškai suprasdami ir visiškai sutikdami.

K. Kas nusideda puikybe?

A. Puikybe nusideda tas, kas perdaug save aukština, kitus žemina, Dievui atatinkamos garbės neduoda.

K. Kas nusideda godumu?

A. Godumu nusideda tas, kas perdaug pririša savo širdį prie turtų, tampa šykštuoliu, nešelpia artimo nelaimėj.

K. Kas nusideda paleistuvavimu?

A. Paleistuvavimu nusideda tas, kas prisiima paleistuvingų minčių ar norų, kalba paleistuvingų kalbų, daro paleistuvingų darbų.

P. Kas nusideda pavydu?

A. Pavydu nusideda tas, kas džiaugias artimo nelaime, ar liūdi dėl to, kad artimui sekas.

K. Kas nusideda persivalgymu arba persigėrimu?

A. Persivalgymu arba persigėrimu nusideda tas, kas per daug valgo ar per daug geria.

K. Kas nusideda rūstumu?

A. Rūstumu nusideda tas, kas pyksta be tikro reikalo, o reikale pyksta per daug, nori atkeršyti artimui.

K. Kas nusideda tingėjimu?

A. Tingėjimu nusideda tas, kas neina tinkamai savo pareigų.

K. Kurios nuodėmės yra prieš Šv. Dvasią?

A. 1 — vilties netekimas būti išganytam, 2 — per didelis pasitikėjimas Dievo gailestingumu, 3 — prieštaravimas pripažintajai Kristaus mokslo tiesai, 4 — pavydėjimas artimui Dievo malonių, 5 — sukietėjimas nuodėmėse, 6 — atgailos atidėjimas iki mirčiai.

K. Kas nebetenka vilties būti išganytas?

A. Vilties nebetenka būti išganytas tas, kas mano, kad nebegalįs būti išganytas, kad jo nuodėmės nebegalinčios būti atleistos.

K. Kuomet yra per didelis pasitikėjimas Dievo gailestingumu?

A. Per didelis pasitikėjimas Dievo gailestingumu yra tuomet, kai drąsiai brendame į nuodėmes, manydami, kad nėsą ko bijoti nuodėmių, nes Dievas esąs gailestingas, lengvai atleisiąs nusikaltimus.

K. Kas prieštarauja pripažintajai Kristaus mokslo tiesai?

A. Pripažintai Kristaus mokslo tiesai prieštarauja tas, kas tyčia atmeta Bažnyčios pripažintą ir paskelbtą tikėjimo tiesą.

K. Kas pavydi artimui Dievo malonių?

A. Dievo malonių artimui pavydi tas, kas liūdi dėl to, kad artimas yra dievobaimingas, ir neapkenčia artimo už jo dievobaimingumą.

K. Kas yra sukietėjęs nuodėmėse?

A. Sukietėjęs nuodėmėse yra tas, kas visai nesirūpina pasitaisyti iš savo nusidėjimų, nežiūrėdamas perspėjimų ir Dievo įkvėpimų.

K. Kas atideda atgailą iki mirčiai?

A. Atgailą atideda iki mirčiai tas, kas per savo amžių nedaro atgailos, manydamas suskubsiąs tai padaryti susirgęs ar mirties valandoj.

K. Kurie nusidėjimai šaukias į dangų atkeršijimo?

A. Šaukias į dangų atkeršijimo šitosios nuodėmės: 1 — žmogaus nužudymas, 2 — Sodomos nusidėjimas, 3 — pavargėlių, našlių ir našlaičių spaudimas, 4 — užmokesnio nusukimas tarnams ir darbininkams.

K. Kuomet yra žmogaus užmušimo nuodėmė?

A. Žmogaus užmušimo nuodėmė yra tuomet, kai kas tyčia nužudo nekaltą žmogų.

K. Kas yra Sodomos nuodėmė?

A. Sodomos nuodėmė yra paleistuvingas nusidėjimas, priešingas žmogaus prigimimui.

K. Kas spaudžia vargdienius, našles ir našlaičius?

A. Vargdienius, našles ir našlaičius spaudžia tas, kas juos sunkiai skriaudžia.

K. Kada yra tarnams ir darbininkams užmokesnio nusukimas?

A. Tarnams ir darbininkams užmokesnio nusukimas yra tuomet, kai mes neužmokame uždirbtos algos tarnams ir darbininkams, nors jie mums nenusikalto.

K. Kaip dalyvaujame kitų nuodėmėse?

A. Dalyvaujame kitų nuodėmėse, kai 1) patariame, 2) liepiame, ar 3) padedame ką bloga daryti, kai blogai darantį 4) pagiriame, jam 5) pritariame, jo 6) nesulaikome nuo blogo, ar 7) užtylime padarytąjį piktą darbą, 8) vogtus daiktus slepiame, ar 9) pasidaliname svetimus daiktus.

K. Kaip lengviausiai ir tinkamiausiai išsisaugoti nuodėmių?

A. Kai pakyla noras sunkiai nusidėti, atsiminkime, kas bus už tai po mirties. Kiekvieną rytą, atsikėlę tvirtai pasižadėkime saugotis visų nuodėmių, ypač tų, į kurias esame įpratę ir kurios yra pavojingesnės. Vakarui atėjus, perkratykime savo sąžinę, ar išpildėme savo pasižadėjimą. Jei nusidėjome, gailėkimės už savo nusidėjimus ir ateinantį rytą pasižadėkime dar labiau saugotis nuodėmių.

IV. Geri darbai ir dorybės.

K. Ar mums užtenka vien tik saugotis pikto?

A. Mums neužtenka vien tik saugotis pikto, mes turime ir gerų darbų dirbti ir tapti vis tobulesni.

K. Kokie yra geriausieji darbai?

A. Geriausieji darbai yra malda, pasninkas ir išmalda.

K. Kas yra labdarybė?

A. Labdarybė yra šelpimas reikale artimo sielos ir kūno.

K. Kurie yra labdarybės darbai sielai?

A. Labdarybės darbai sielai yra šie septyni: 1 — nemokantį pamokyti, 2 — abejojančiam patarti, 3 — nuliūdusį paguosti, 4 — piktą darantį sudrausti, 5) — pažaidas atleisti, 6 — nuoskaudas nukęsti, 7) — melstis už gyvus ir numirusius.

K. Kurie yra labdarybės darbai kūnui?

A. Labdarybės darbai kūnui yra šie septyni: 1) alkaną papenėti, 2) trokštantį pagirdyti, 3) nuogą apdengti, 4) pakeleivį į namus priimti, 5) kalinį sušelpti, 6) ligonį lankyti, 7) numirėlį palaidoti.

K. Kurios yra dieviškos dorybės?

A. Pagrindinės dorybės yra šios: 1) tikėjimas, 2) viltis, 3) meilė.

K. Kada privalome sužadinti savyje tikėjimą, viltį ir meilę?

A. Sužadinti tikėjimą, viltį ir meilę privalome dažnai savo gyvenime, o ypač mirties valandoj.

K. Kaip sužadinti savyje tikėjimą?

A. Sužadinti savyje tikėjimą galime šitaip: „Mano Dieve, tikiu į Tave ir visa tai, ką Tu apreiškei ir davei tikėti per savo šv. Bažnyčią. Tikiu dėl to, kad Tu esi pati Tiesa ir negali mūsų suklaidinti“.

K. Kaip sužadinti savyje viltį?

A. Sužadinti savyje viltį galime šitaip: „Mano Dieve, viliuos, kad duosi man savo malonių, reika-

lingų mano išganymui, ir suteiksi man amžiną laimę danguje, jei laikysiuos Tavo įsakymų, nes Tu pats tai pažadėjai, esi gailestingas ir vykdai savo pažadėjimus".

K. Kaip sužadinti savyje meilę?

A. Sužadinti savyje meilę galime šitaip: „Mano Dieve, myliu Tave labiau už viską, nes Tu esi vertas didžiausios meilės. Dėliai Tavęs myliu ir savo artimą, kaip save patį, ir visa širdžia atleidžiu visiems savo kaltininkams".

Trečioji dalis.

Sakramentai ir malda.

I. Dievo malonė.

K. Ar galime tapt tobuli ir išganyti savo sielą vien savo jėgomis?

A. Kad taptumėm tobuli ir išganytumėm savo sielą, dar reikia Dievo malonės.

K. Kas yra Dievo malonė?

A. Dievo malonė yra pagalba sielai išganyti.

K. Keleriopa yra Dievo malonė?

A. Dievo malonė yra dvejopa: 1) sustiprinamoji, 2) pašvenčiamoji.

K. Ką mums padaro sustiprinamoji Dievo malonė?

A. Sustiprinamoji Dievo malonė apšviečia mūsų protą ir sustiprina mūsų valią, kad saugotumės blogo ir darytumėm gera.

K. Ką mums padaro pašvenčiamoji Dievo malonė?

A. Pašvenčiamoji Dievo malonė nuvalo nuo mūsų nuodėmes, padaro mus Dievo vaikais ir duoda mums teisę įeiti į dangų.

K. Kaip nustojame pašvenčiamosios Dievo malonės?

A. Pašvenčiamosios Dievo malonės nustojame per sunkią nuodėmę.

K. Per ką įgyjame Dievo malonių?

A. Dievo malonių įgyjame per sakramentus.

Sakramentai.

K. Kas yra sakramentai?

A. Sakramentai yra Kristaus įsteigti regimi ženklai Dievo malonei įgyti.

K. Keli yra sakramentai?

A. Sakramentai yra septyni: 1) krikštas, 2) sutvirtinimas, 3) Švenčiausiasis Sakramentas, 4) atgaila, 5) paskutinis patepimas, 6) kunigystė, 7) moterystė.

K. Kaip turime imti šv. sakramentus?

A. Sakramentus turime imti vertai, tinkamai prisirengę.

K. Kokią nuodėmę padaro tas, kas nevertai, be tinkamo prisirengimo, priima šv. sakramentus?

A. Kas nevertai be tinkamo prisirengimo priima šv. sakramentus, tas sunkiai nusideda, padaro šventvagystę.

1. Krikštas.

K. Koks yra pirmasis ir visų reikalingasis sakramentas?

A. Pirmasis ir visų reikalingasis sakramentas yra krikštas.

K. Dėl ko krikštas yra pirmasis sakramentas?

A. Dėl to, kad be krikšto negalime priimti kitų sakramentų.

K. Dėl ko krikštas yra visų reikalingiausias sakramentas?

A. Dėl to, kad be krikšto nė vienas negali būti išganytas.

K. Kuomet reikia kūdikis krikštyti?

A. Kūdikis reikia krikštyti neatidėliojant, tuoj po gimimo.

K. Ką mums Dievas suteikia per krikštą?

A. Per krikštą Dievas mums atleidžia gimtąją nuodėmę ir visas nuodėmes, prieš krikštą padarytąsias, suteikia pašvenčiamąją malonę, padaro mus krikščionimis, Dievo ir Bažnyčios vaikais.

K. Kas gali krikštyti?

A. Paprastai krikštija kunigas, o didžiame reikale gali krikštyti kiekvienas žmogus.

K. Kaip reikia krikštyti?

A. Krikštijant reikia turėti noras krikštyti, pilti vanduo ant galvos ir pilant sakyti: Jonai ar Ona, aš tave krikštiju vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios.

2. Sutvirtinimas.

K. Kaip reikia prisiruošti prie sutvirtinimo sakramento?

A. Reikia mokėti bent svarbesniosios tikėjimo tiesos, būti be sunkios nuodėmės ir melstis į Šv. Dvasią.

K. Ką Dievas mums teikia per sutvirtinimo sakramentą?

A. Per sutvirtinimo sakramentą Dievas padaugina mumyse pašvenčiamąją malonę, sustiprina Šv. Dvasios malonėmis, kad būtumėm tvirti tikėjimu ir dora ir lengviau nugalėtumėme tikėjimo priešininkus.

3. Švenčiausiasis Altoriaus Sakramentas.

K. Kas yra Šv. Sakramentas?

A. Švenčiausiasis Sakramentas yra Jėzaus Kristaus tikras Kūnas ir Kraujas duonos ir vyno pavidalu.

K. Kuomet Kristus įsteigė Šv. Sakramentą?

A. Kristus įsteigė Švenčiausiąjį Sakramentą didžiajame ketvirtadienyj per paskutiniąją vakarienę. prieš pat savo kančią.

K. Kaip Kristus įsteigė Šv. Sakramentą?

A. Kristus paėmė duonos, palaimino, laužė ir davė savo apaštalams, sakydamas: „Imkite ir valgykite, nes tai yra Mano Kūnas". Paskui paėmė vyno kielike, palaimino ir davė savo apaštalams, sakydamas: „Gerkite iš jo visi, nes tai yra Mano Kraujas. Tai darykite man atminti!"

K. Kas įvyko, kada Kristus ištarė tuos žodžius?

A. Kada Kristus ištarė tuos žodžius, duona ir vynas persimainė į Kristaus Kūną ir Kraują.

K. Kam Kristus davė galybės permainyti duonai ir vynui į Jo Kūną ir Kraują?

A. Kristus davė tos galybės apaštalams ir jų įpėdiniams: vyskupams ir kunigams.

K. Kokiais žodžiais Kristus davė apaštalams, vyskupams ir kunigams galybės permainyti duonai ir vynui į Jo Kūną ir Kraują?

A. Kristus, permainęs duoną ir vyną į savo Kūną ir Kraują, pasakė apaštalams ir jų įpėdiniams vyskupams ir kunigams: „Tai darykite man atminti".

Kitais žodžiais kalbant, Kristus pasakė: „Kaip Aš permainiau duoną ir vyną į savo Kūną ir Kraują, taip ir jūs darykite, permainykite duoną ir vyną į Mano Kūną ir Kraują“.

K. Kuomet vyskupai ir kunigai permaino duoną ir vyną į Kristaus Kūną ir Kraują?

A. Vyskupai ir kunigai duoną ir vyną permaino į Kristaus Kūną ir Kraują Mišių viduryje per konsekraciją.

K. Po konsekracijos ar belieka kiek duonos ir vyno?

A. Po konsekracijos nebėra duonos ir vyno, yra tik pats mūsų Viešpats Jėzus Kristus, Dievas ir žmogus, gyvas su savo Kūnu ir Krauju, Siela ir Dievybe, pasislėpęs duonos ir vyno pavidale.

K. Dėl ko turim tikėti, kad Šv. Sakramente yra Kristaus Kūnas ir Kraujas?

A. Turime tikėti dėl to, kad Kristus, kaipo Dievas, yra visagalis. Jis permainė vandenį į vyną, Jis numirėlius prikeldavo, Jis gali permainyti duoną ir vyną į savo Kūną ir Kraują.

Kristus, būdamas Dievas, negali paklysti nei kitų paklaidinti. Kristus pats liudija, jog Šv. Sakramente yra ne duona ir vynas, tik Kūnas ir Kraujas.

K. Priimdami Šv. Sakramentą ar visą Kristų priimame, ar tik kokią Jo dalį?

A. Priimdami Šv. Sakramentą, priimame visą gyvą Kristų su Jo Kūnu, Krauju ir Siela, su Jo Žmogybe ir Dievybe, nes gyvas Kristus yra kiekvienoj ostijoj, kiekvienoj jos dalelėj.

K. Priimdami Šv. Sakramentą tik duonos pavidale, ar tik Kristaus Kūną priimame, ar ir Jo Kraują?

A. Priimdami Šv. Sakramentą tik duonos pavidale priimame ir Kūną, ir Kraują Kristaus, nes, kur yra gyvas kūnas, ten ir kraujas.

K. Ką privalome daryti, žinodami, jog Kristus yra Šv. Sakramente?

A. Privalome visa širdimi Kristų mylėti, Jį lankyti ir garbinti.

K. Dėl ko Kristus įsteigė Šv. Sakramentą?

A. Kristus įsteigė Švenčiausiąjį Sakramentą dėl to, kad Jis mus labai myli. Jis nori šv. Mišiose aukoti Save už mus Dangiškajam Tėvui, o Komunijoj Jis nori būti mūsų sielos penas.

a) Šv. Mišios.

K. Ką Kristus daro per šv. Mišias?

A. Per šv. Mišias Kristus aukoja Save už mus Dangiškajam Tėvui, taip pat, kaip Jis Save aukojo, mirdamas ant kryžiaus.

K. Ar didelė šv. Mišių vertė?

A. Šv. Mišių vertė yra begalė.

K. Kaip turime klausyti šv. Mišių?

A. Šv. Mišių turime klausyti taip pat, kaip kad matytumėm patį Kristų, baisias kančias kenčiantį ir mirštantį ant kryžiaus dėliai mūsų išganymo.

b) Šv. Komunija.

K. Kaip turime prirengti savo sielą, kad vertai priimtumėm Švenčiausiąjį Sakramentą?

A. Kad vertai priimtumėm Švenčiausiąjį Sakramentą, turime būt laisvi nuo sunkiųjų nuodėmių, sužadinti savyje tikėjimą, viltį ir meilę, nuolankiai trokšti susijungti su savo Išganytoju.

K. Ką turime daryti, jei esame sunkioje nuodėmėje, o norime priimti Šv. Sakramentą?

A. Pirmiau turime atlikti išpažintį, nuvalyti nuo savo sielos nuodėmes, o po geros išpažinties eiti prie Šv. Komunijos.

K. Kokių malonių mums teikia Šv. Sakramentas, kai Jį vertai priimame?

A. Šv. Sakramentas daugina pašvenčiamąją malonę, silpnina bloguosius mūsų geidulius, naikina mažąsias nuodėmes ir saugoja mus nuo didžiųjų nusidėjimų.

K. Kaip nusideda tas, kas, būdamas sunkioje nuodėmėje, prima Šv. Sakramentą?

A. Kas priima Šv. Sakramentą būdamas sunkiuose nusidėjimuose, tas padaro baisią šventvagystę taip pat, kaip Jūdas, kurs pardavė Kristų.

K. Kaip turime prirengti savo kūną, kad galėtumėm vertai priimti Šv. Sakramentą?

A. Kad galėtumėm vertai priimti Šv. Sakramentą, turime nuo pusnakties visai nieko nevalgyti, visai nieko negerti ir padoriai apsirėdyti.

K. Kas gali priimti Šv. Sakramentą pavalgęs ir atsigėręs?

A. Pavalgęs ir atsigėręs tegali priimti Šv. Sakramentą tik sunkiai sergąs ligonis.

K. Kas reikia daryti, priėmus Šv. Sakramentą?

A. Priėmus Šv. Sakramentą, reikia karštai pasimelsti bent 15 minučių.

K. Kaip praleisti tą dieną, kurioj priėmei Šv. Sakramentą?

A. Ypačiai tą dieną reikia praleisti dievobaimingai.

4. Atgailos Sakramentas.

K. Ką gauname per atgailos sakramentą?

A. Per atgailos sakramentą gauname atleidimą nuodėmių, padarytųjų po krikšto, atleidimą amžinosios bausmės, pašvenčiamąją malonę, arba jos padaugінimą, kitų ypatingų malonių doram gyvenimui.

K. Kas įsteigė atgailos sakramentą?

A. Agailos sakramentą įsteigė Kristus.

K. Kaip Kristus įsteigė atgailos sakramentą?

A. Atsikėlęs iš numirusių ir pasireiškęs savo apaštalams, Kristus kvėpė į apaštalus ir tarė jiems: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos“ (Jon. 20, 22--23).

K. Ar vieniems apaštalams Kristus davė galios nuodėmėms atleisti?

A. Galios atleisti nuodėmėms Kristus davė ne vien apaštalams, bet ir jų įpėdiniams: vyskupams ir kunigams.

K. Kaip turime rengtis prie atgailos sakramento?

A. Pirmiausia turime karštai pasimelsti, kad Dievas padėtų gerai atlikti išpažintį; pasimeldę turime 1) atsiminti savo nuodėmes, 2) už jas gailėtis, 3) tvir-

tai prižadėti daugiau nebenusidėti, 4) išpažinti nuodėmes, 5) už jas atsiteisti.

a) Nuodėmių atsiminimas.

K. Eidami išpažinties, pasiprašę Dievo pagalbos, ką turime daryti?

A. Turime rimtai atsiminti ir suskaityti savo nuodėmes, kurias esame padarę po paskutinės gerai atliktos išpažinties.

K. Kaip lengviau atsiminti nuodėmes?

A. Reikia atsidėjus peržiūrėti Dievo ir Bažnyčios įsakymai, ar nenusidėjome kuriam, rimtai pergalvoti, ar nenusidėjom kaip nors mintimis, norais, žodžiais, darbais, apleidimais, ar atleidome širdyj savo artimui, ar atlyginome padarytą skriaudą, ar atitaisėm jo garbę įžeistą, ar atlikome, ką kunigas buvo uždavęs.

K. Ar reikia žinoti nuodėmių skaičius?

A. Reikia žinoti bent sunkiųjų nuodėmių skaičius.

K. Ką dar turime atsiminti?

A. Turime atsiminti ir tas aplinkybes, kurios permaino pačią nuodėmę, arba ją labai padidina.

b) Gailestis už nuodėmes.

K. Kas reikia daryti, suskaičius nuodėmes?

A. Nuodėmes suskaičius, reikia už jas gailėtis.

K. Ar gali gauti nuodėmių atleidimą be gailesčio už nusidėjimus?

A. Be gailesčio už nusidėjimus niekas negali

gauti nuodėmių atleidimo, nors jis eitų išpažinties per pačius didžiuosius jubiliejaus atlaidus.

K. Kada reikia gailėtis už nuodėmes?

A. Už nuodėmes reikia gailėtis prieš išpažintį ar bent prieš kunigui duodant išrišimą.

K. Kaip turime gailėtis už nuodėmes?

A. Kada gailimės už nuodėmes, turi skaudėti mūsų siela, turime neapkęsti savo nusidėjimų.

K. Kaip šv. Petras nusidėjo ir kaip gailėjos už savo nuodėmes?

A. Didžiojo ketvirtadienio vakarą žydai suėmė Jėzų Alyvų darželyj ir nuvedė Jį pas Kaipą. Čia jie Kristų mušė ir iš Jo tyčiojosi. Šv. Petras nedrąsiai įėjo Kaipo kieman ir atsisėdo prie ugnies su Kaipo tarnais. Pamačiusi šv. Petrą, viena tarnaitė sako tarnams: ir tas yra vienas Kristaus mokinių. Tai išgirdęs šv. Petras nusigando, bijodamas, kad ir jo žydai neimtų taip kankinti, kaip Kristų, tris kartus išsigynė Kristaus, sakydamas: aš visai nepažįstu to žmogaus. Ir ėmė šv. Petras prisiekinėti nepažįstąs Kristaus.

Žydų vedamas pro šalį, Kristus meilingai pažvelgė į šv. Petrą, kurs buvo Jo išsigynęs. Tuomet šv. Petras susiprato blogai padaręs, atsiminė, kaip Jėzus jį mylėjo, kiek daug jam gero padarė, o jis už tą meilę taip biauriai Išganytojo išsižadėjo. O, Dieve, ką padariau, sako jis, aš išsigyniau savo mieliausiojo Išganytojo ir tai tuomet, kada jis pradėjo kentėti dėliai mano išganymo; o, kaip norėčiau, kad to nebūtų atsitikę! Skausmas suspaudė šv. Petro širdį; išėjęs lauk iš Kaipo kiemo, jis ėmė karčiai verkti, gailė-

damos, kad išsigynė mieliausiojo Kristaus. Taip ir mes turime gailėtis už savo nusidėjimus.

K. Ar geras bus gailestis, jei mes lūpomis sakysime, kad gailimės, o širdyje gailesčio neturėsime?

A. Jei mes širdy gailesčio neturėsime, gailestis bus negeras.

K. Už kurias nuodėmes turime gailėtis?

A. Turime gailėtis už visas nuodėmes, kurias padarėme, o ypač už visus sunkiuosius savo nusidėjimus.

K. Dėl ko turim gailėtis už nuodėmes?

A. Turime gailėtis už nuodėmes dėl to, kad savo nusidėjimais mieliausįjį Dievą įrūstinome, nustojome dangaus ir nusipelnėm pragarą.

K. Keleriopas yra gailestis?

A. Gailestis yra dvejopas: tobulas ir netobulas.

K. Kuomet mūsų gailestis esti netobulas?

A. Mūsų gailestis esti netobulas, kai gailimės už savo nuodėmes dėl to, kad per savo nusidėjimus pra radome dangų, o nusipelnėm pragarą.

K. Kada mūsų gailestis yra tobulas?

A. Mūsų gailestis yra tobulas, kada mes gailimės Dievą, savo geriausiąjį Tėvą, įrūstinę.

K. Netobulas gailestis ar atleidžia nuodėmes?

A. Netobulas gailestis atleidžia nuodėmes, bet tiktai per išpažintį.

K. Tobulas gailestis ar atleidžia nuodėmes?

A. Tobulas gailestis atleidžia nuodėmes ir per išpažintį, ir pagaliau be išpažinties.

K. Ko reikia, kad gailestis atleistų nuodėmes ir be išpažinties?

A. Kad gailestis atleistų nuodėmes ir be išpažinties, reikia: 1) gailėtis, kad Dievą geriausiąjį įrūstinai, 2) turėti tvirtą norą saugotis visų nuodėmių, ypač sunkiųjų, 3) tikrai norėti, kaip tik bus galima, atlikti išpažintį.

K. Ar gali gailestis atleisti nuodėmes tam, kas nenori atlikti išpažinties?

A. Tokiam, kurs nenori atlikti išpažinties, joks gailestis nuodėmių neatleidžia, nes, kas neturi tikro noro atlikti išpažintį, tas neturi tobulo gailesčio.

K. Kuomet reikia sužadinti tobulas gailestis?

A. Reikia sužadinti tobulas gailestis: 1) einant išpažinties, 2) kada sunkiai nusidedame ir negalime tuoj atlikti išpažinties, 3) ypač mirties pavojuje.

c) Tvirtas pasižadėjimas nebenusidėti.

K. Ko dar reikia, einant išpažinties?

A. Einant išpažinties, dar reikia sužadinti savo sieloje tvirtas pasižadėjimas nebenusidėti, ypač saugotis visų sunkiųjų nuodėmių ir turėti vilties, kad Dievas atleis nuodėmes.

K. Kada turime sužadinti savyje tvirto pasižadėjimo nebenusidėti?

A. Tvirto pasižadėjimo nebenusidėti, turime sužadinti tuomet, kada gailimės už nuodėmes, tai yra prieš išpažintį ar bent prieš duodant išrišimą.

K. Jei neturėtumėm tvirto noro pasitaisyti, ar gera būtų mūsų išpažintis?

A. Jei neturėtumėm tvirto noro pasitaisyti, mūsų išpažintis būtų bloga.

K. Ar gana pasižadėti saugotis tik nuodėmių?

A. Dar privalome turėti tvirto noro saugotis progų, vedančių į nuodėmes.

K. Kokios yra tos progos, kurios mus veda į nuo dėmes?

A. Nuodėmių progos yra blogi žmonės, blogos knygos ir laikraščiai, blogos draugijos, žodžiu sakant, — visa tai, kas mus veda į nusidėjimus.

d) Išpažintis.

K. Kas reikia daryti, sužadinus gailesį ir tvirtą pasižadėjimą nebenusidėti?

A. Sužadinus gailestį ir tvirtą pasiryžimą, reikia eiti išpažinti kunigui savo nusidėjimus.

K. Dėl ko turime išpažinti savo nuodėmes vyskupui ar kunigui?

A. Turime išpažinti savo nuodėmes vyskupui ar kunigui dėl to, kad Kristus tai įsakė. To paties mokė ir apaštalai (Jok. V, 16). Dėl to jau ir pirmieji krikščionys eidavo išpažinties. Kunigas yra žmogus, jis nežino, kas yra mūsų sieloje. Jei mes nepasakytumėm savo nuodėmių kunigui, jis nežinotų, kokias nuodėmes turi mums atleisti. Kunigas yra sielos ganytojas, nuodėmės yra sielos liga; jei gydytojui nepasakysime, ką mums skauda, jis neišgydys mūsų ligos.

K. Kurias nuodėmes turime pasakyti kunigui per išpažintį?

A. Per išpažintį turime pasakyti kunigui visas nuodėmes, kurias padarėme ir kurių dar nepasakėme. Ypač reikia pasakyti visos sunkiosios nuodėmės.

K. Ar gana pasakyti per išpažintį tik nuodėmės?

A. Dar turime išpažinti ir aplinkybes, kurios

nuodėmę permaino ar labai pasunkina, pasakyti tikrą bent sunkiųjų nuodėmių skaičių.

K. Kaip turime išpažinti tas nuodėmes, kurių skaičiaus gerai nebeatsimename?

A. Jei gerai nebeatsimename, kiek kartų kokią nuodėmę padarėme, reikia pasakyti, maž daug po kiek kartų tą nuodėmę padarydavome per dieną, ar per savaitę ir per kiek laiko taip nusidėdavome.

K. Kaip reikia pradėti išpažintis?

A. Reikia prieiti prie klausyklos, persižegnoti, tarti žodžiai: „Garbė Jėzui Kristui" ir pasakyti kunigui į ausį, kada paskutinį kartą atlikai išpažintį, ar padarei užduotąją atgailą, ar priėmei Šv. Sakramentą. Tai pasakęs, išpažink savo nuodėmes.

K. Kaip reikia išpažinti nuodėmės?

A. Nuodėmės išpažinti reikia padoriais žodžiais, pasižeminus, aiškiai, kad kunigas gerai suprastų, nuodėmės neiškreipti, nesiteisinti, neišsisukinėti, nekaltinti kitų; nuodėmės reikia sakyti pačiam, nelaukti, kad kunigas klausinėtų.

K. Kas reikia sakyti nuodėmes išpažinus?

A. Nuodėmes išpažinus, reikia sakyti: „Daugiau nuodėmių nebeatmenu, gailiuosi už nusidėjimus, žadu pasitaisyti, prašau išrišimo, jei esu vertas".

K. Kas yra išrišimas?

A. Išrišimas yra nuodėmių atleidimas, kurį mums duoda kunigas Dievo vardu.

K. Ką turime daryti, kada kunigas mums duoda išrišimą?

A. Kada kunigas duoda išrišimą, reikia nusilenkti, gailėtis už savo nuodėmes, žadėti Dievui pasitaisyti,

mušti į krūtinę ir pasižeminus maldauti: „Dieve, pasigailėk manęs nusidėjėlio!“

K. Kas daryti, kai kunigas pabeldžia?

A. Kai kunigas pabeldžia, reikia atsikelti, paeiti, padėkoti Dievui už atleidimą nuodėmių ir atlikti tai, ką kunigas yra uždavęs.

K. Jei netyčia užmiršai per išpažintį pasakyti kokią sunkią nuodėmę, ar išpažintis dėl to bloga?

A. Jei netyčia užmiršai kad ir sunkų nusidėjimą, išpažintis dėl to nėra bloga.

K: Kas daryti su užmirštąja nuodėme?

A. Jei užmirštąją sunkią nuodėmę atsiminei dar prieš Komuniją, geriau yra sugrįžti pas kunigą ir išpažinti užmirštoji nuodėmė. Jei ją atsiminei po Komunijos, išpažink tą nuodėmę sekančioj išpažintyj.

K. Kuomet išpažintis yra šventvagiška?

A. Išpažintis yra šventvagiška: 1) jei nedarei nuodėmių sąskaitos ir dėl to užmiršai bent vieną sunkią nuodėmę, 2) jei nesigailėjai už nuodėmes, 3) jei neturėjai tikro noro pasitaisyti bent iš sunkiųjų nuodėmių, 4) jei iš gėdos ar baimės arba visai nesakei kokios didelės nuodėmės, arba didelių nuodėmių skaičių tyčia sumažinai, 5) jei per išpažintį savo sunkią nuodėmę taip sumažinai, kad kunigas suprato tave esant arba visai nekaltą, arba mažai tenusikaltusį, 6) jei prieš išrišimą manei neatlikti svarbios pareigos, kurią kunigas uždavė. Išpažintis gali būt šventvagiška ir kituose panašiuose atsitikimuose.

K. Dėl ko reikia nesibijoti išpažinti kunigui savo nuodėmes?

A. Reikia nesibijoti kunigui išpažinti savo nuodė-

mes dėl to, kad kunigas negali nė vienam pasakyti to, ką jis girdėjo per išpažintį; jis tik pasigaili nusidėjėlio ir džiaugias, kad šis nori pasitaisyti.

K. Ar atleidžia nuodėmes šventvagiška išpažintis?

A. Šventvagiška išpažintis neatleidžia nė vienos nuodėmės ir dar prideda naują pasibaisėtiną šventvagystės nusidėjimą.

Šv. Antoninas pasakoja, kad viena mergaitė paslėpė per išpažintį paleistuvystės nuodėmę. Nuo to laiko jos sąžinėje susikūrė lyg koks pragaras. Kad bent kiek nuramintų tuos baisius sąžinės griaužimus, ji darė sunkių atgailų, stojo į vienuolyną ir gyveno lygu kokia šventoji. Bet jos sąžinė griaužė ją, kaip kirminas, nes ji nė vieno karto neišdrįso pasakyti per išpažintį paslėptosios nuodėmės. Manė pasisakyti bent mirties valandoj. Galop ji susirgo, artinos mirtis. Ir mirties valandoj baimė užčiaupė jai burną. Iškeliaudama į amžinybę, paskutinį kartą ji atliko šventvagišką išpažintį ir šventvagiškai priėmė Komuniją. Visos vienuolės manė, kad ji šventa, bet ji pasireiškė, kad esanti prakeikta dėliai paslėptų nuodėmių ir šventvagysčių.

K. Kas daryti atlikus šventvagiškai išpažintį?

A. Atlikus šventvagiškai išpažintį, reikia neatidėliojant ji pataisyt. Jei jos nepataisysi, ir sekančios išpažintys bus šventvagiškos, kol tik atsiminsi, kad pirmiau esi atlikęs šventvagišką išpažintį.

K. Kaip pataisyti šventvagišką išpažintį?

A. Norint pataisyti šventvagišką išpažintį, reikia 1) pasakyti kunigui, kad slėpei nusidėjimus, 2) per kiek išpažinčių nesakei paslėptosios nuodėmės, 3) kiek

kartų po šventvagiškos išpažinties priėmei Š. Sakramentą, 4) reikia išpažinti iš naujo visos nuodėmės nuo paskutiniosios gerai atliktos išpažinties, arba reikia atlikti išpažintis iš viso gyvenimo.

K. *Kaip reikia atlikti išpažintis iš viso gyvenimo?*

A. Atliekant išpažintį iš viso gyvenimo, reikia pasakyti kunigui visas savo nuodėmes, ypač sunkiąsias, taip, kaip kad būtumei per savo amžių nė karto nebuvęs išpažinties.

K. *Kuomet reikia atlikti išpažintis iš viso gyvenimo?*

A. Reikia atlikti išpažintis iš viso gyvenimo, jei praėjusiojo gyvenimo išpažintys buvo blogos.

K. *Kuomet yra patariama atlikti išpažintis iš viso gyvenimo?*

A. Yra patariama atlikti išpažintis iš viso gyvenimo prieš pirmąją Komuniją, einant į kitą luomą ir sunkioje ligoje.

e) Atsiteisimas už nuodėmes ir atlaidai.

K. *Ką turime daryti, atlikę išpažintį?*

A. Atlikę išpažintį, turime padaryti tai, ką kunigas uždavė mums per išpažintį, ir taip padaryti, kaip kunigas uždavė.

K. *Dievas, atleisdamas nuodėmes, ar atleidžia ir bausmę už jas?*

A. Atleisdamas nuodėmes, Dievas atleidžia ir amžinąją bausmę už jas, bet laikinę bausmę Dievas ne visuomet teatleidžia.

K. Kaip galima gauti laikinės bausmės atleidimą?

A. Dievas atleis ir laikinę bausmę, jei Jo karštai melsime, jei gerų darbų darysime, jei kantriai kentėsime visus savo vargus ir nelaimes dėl Dievo, jei nusipelnysime atlaidų.

K. Kas yra atlaidai?

A. Atlaidai yra atleidimas laikinės bausmės, kurią turėtumėm iškentėti skaistykloje.

K. Keleriopi yra atlaidai?

A. Atlaidai yra dvejopi: visuotiniai ir daliniai.

K. Kurie atlaidai yra visuotiniai?

A. Tie atlaidai yra visuotiniai, per kuriuos Dievas atleidžia visą laikinę bausmę.

K. Kurie atlaidai yra daliniai?

A. Daliniai yra tie atlaidai, per kuriuos Dievas atleidžia tik dalį laikinių bausmių.

K. Ką reiškia 300 dienų atlaidų?

A. Reiškia, kad Dievas per tuos atlaidus atleidžia tokią bausmę, kokia būtų atleista, jei būtumei 300 dienų atgailą daręs.

K. Ką turime daryti, kad gautume atlaidų?

A. Turime būti be sunkios nuodėmės ir padaryti tai, ko Bažnyčia reikalauja tiems atlaidams įgyti.

5. Paskutinysis patepimas.

K. Kas yra patepimas šv. aliejais?

A. Paskutinysis patepimas šv. aliejais yra Kristaus įsteigtas sakramentas pastiprinti ligonio sielai ir kūnui.

K. Kas gali ir privalo imti paskutinį patepimą?

A. Paskutinįjį patepimą gali ir privalo imti kiek-vienas į protą atėjęs sunkiai sergąs katalikas.

K. Ko reikia, kad gerai priimtumėm paskutinįjį patepimą?

A. Kad gerai priimtumėm paskutinįjį patepimą, turime būt laisvi nuo sunkios nuodėmės. Dėl to prieš paskutinįjį patepimą turime atlikti išpažintį, o jei išpažinties atlikti nebegalime, turime sužadinti savyje tobulą gailestį; be to, reikia sužadinti savyje tikėjimas, viltis, Dievo meilė ir atsiduoti Dievo valiai.

K. Kiek sykių galime priimti paskutinįjį patepimą?

A. Paskutinįjį patepimą galime priimti kiekvienoje sunkioje ligoje.

K. Kokių malonių Dievas teikia per paskutinįjį patepimą?

A. *Per paskutinįjį patepimą Dievas padaugina* ligoniui pašvenčiamąją malonę, atleidžia nuodėmes, kurių ligonis nebegali išpažinti, padeda nugalėti pagundas, ypač mirties valandoje, lengvina ligos skausmus, o kartais grąžina ir sveikatą.

6. Kunigystė.

K. Kam Kristus įsteigė kunigystės sakramentą?

A. Kunigystės sakramentą Kristus įsteigė vesti žmones išganyman.

K. Ką gauna per kunigystės sakramentą tas, ką vyskupas pašvenčia kunigu?

A. Tas gauna galios laikyti šv. Mišioms, teikti žmonėms sakramentų, vesti žmones išganyman.

K. Kaip žmonės turi elgtis su kunigais?

A. Žmonės turi kunigus gerbti, jų klausyti tikėjimo ir doros dalykuose, duoti jiems tinkamą išlaikymą. Šv. Raštas sako: „Bijok Viešpaties, pagarboj laikyk Jo kunigus“ (Sir. 7, 31). Apaštalams ir jų įpėdiniams vyskupams ir kunigams Kristus pasakė: „Kas jūsų klauso, manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina“ (Luk. 10, 16).

7. Moterystė.

K. Kas įsteigė moterystės sakramentą?

A. Moterystę įsteigė Dievas rojuje, o Kristus pakėlė ją į sakramentus.

K. Ką gauna jaunavedžiai per moterystės sakramentą?

A. Per moterystės sakramentą jaunavedžiai gauna malonės gyventi sutartyje ir gerai vaikams auklėti.

K. Ar galima imti moterystės sakramentas turint sunkių nuodėmių?

A. Imant moterystės sakramentą reikia būt laisvam nuo sunkios nuodėmės, dėl to prieš jungtuves reikia atlikti išpažintis.

K. Kame ima jaunavedžiai moterystės sakramentą?

A. Moterystės sakramentą jaunavedžiai ima bažnyčioj prie savo klebono ir bent prie dviejų liudytojų.

K. Ar turi kokios vertės jungtuvės, padarytos ne bažnyčioj prie kunigo, bet prie viršaičio ar kokio kito valdininko?

A. Jungtuvės, padarytos prie viršaičio ar kokio kito valdininko, neturi jokios vertės. Tokios jungtuvės nesuteikia moterystės sakramento, nes sakramentams teikti galią Kristus paliko ne viršaičiams, ar kokiems valdininkams, bet savo Bažnyčiai.

K. Dėl ko Bažnyčia draudžia moterystę tarp žmonių ne to paties tikėjimo?

A. Dėl to, kad negalimas geras vaikų auklėjimas ten, kur tėvas tiki vienaip, o motina kitaip.

III. Sakramentalijos.

K. Kas yra sakramentalijos?

A. Sakramentalijos yra ne sakramentai, tik Bažnyčios palaiminti daiktai

K. Kurios yra dažniau vartojamos sakramentalijos?

A. Dažniau vartojamos sakramentalijos yra švęstas vanduo, šv. paveikslai, ražančiai, kryželiai, škaplieriai.

K. Kurių malonių gauname per sakramentalijas?

A. Per sakramentalijas gauname sustiprinamųjų malonių, atleidimą mažų nuodėmių ir bausmių už jas, apsaugos nuo nelaimių, nuo sunkių nusidėjimų.

IV. Malda.

K. Kuomet malda yra geriausia?

A. Malda yra geriausia, kai meldžiamės ne vien lūpomis, bet ir mintimi, ir širdžia.

K. Ar malda būtinai reikalinga išganymui gauti?

A. Malda yra būtinai reikalinga visiems, kurie yra jau atėję į protą.

K. Kada turime melstis?

A. Kristus pasakė, kad mes turime nuolat melstis.

K. Kaip galime nuolat melstis?

A. Melsimės nuolat, jei dažnai kreipsime į Dievą savo mintis ir širdį, jei aukosime Dievui savo darbus, vargus ir kančias.

K. Kaip turime melstis?

A. Melstis turime: 1) pasižeminę, 2) karštai, 3) ištvermingai, 4) pasitikėdami Dievo gerumu, 5) pasiduodami Dievo valiai.

K. Ko galime iš Dievo melsti?

A. Galime iš Dievo melsti viso to, kas naudinga mūsų sielai ir kūnui.

K. Kokios mūsų maldos Dievas išklauso?

A. Dievas išklauso mūsų maldos, jei prašome tokių dalykų, kurie mums yra tikrai naudingi.

1. Viešpaties malda.

K. Dėl ko „Tėve mūsų“ vadinas Viešpaties malda?

A. Dėl to, kad jos išmokė pats Kristus ir liepė taip melstis.

K. Ką reiškia žodžiai: „Tėve mūsų, kurs esi danguje“?

A. Tie žodžiai reiškia, kad Dievas yra mūsų Dangiškasis Tėvas, kad mes visi esame broliai ir seserys,

turime kits kitą mylėti ir pasitikėdami prašyti iš Dievo mums reikalingų dalykų.

K. Ko mes prašome, sakydami: „Teesie šventas Tavo vardas“?

A. Tais žodžiais mes iš Dievo prašome, kad visi žmonės Dievą pažintų ir Jį garbintų.

K. Ko mes prašome, sakydami: „Teateinie Tavo karalystė“?

A. Tais žodžiais mes pršome, kad Dievas visiškai viešpatautų mūsų širdyje, kad mes visi nueitumėm į dangaus karalystę.

K. Ko mes iš Dievo meldžiame, sakydami: „Teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės“?

A. Tais žodžiais meldžiame, kad mes ir visi žmonės taip šventai vykdytumėm Dievo valią ant žemės, kaip ją vykdo šventieji danguje.

K. Ko mes prašome, sakydami: „Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien“?

A. Tais žodžiais prašome, kad Dievas mums duotų visa tai, kas reikalinga ir sielai ir kūnui.

K. Ko mes prašome, sakydami: „Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiam savo kaltininkams“?

A. Tais žodžiais prašome, kad Dievas mums taip atleistų mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame tiems, kurie mums nusidėjo.

K. Ko mes prašome, sakydami: „Nevesk mus į pagundą“?

A. Tais žodžiais prašome, kad Dievas saugotų mus nuo pagundų, padėtų jas nugalėti, kad nenusidėtumėm.

K. Kas mus gundo?

A. Mus gundo blogi žmonės, blogi kūno geiduliai ir piktoji dvasia.

K. Ar kiekviena pagunda yra nuodėmė?

A. Nuodėmė yra tiktai ta pagunda, kuria nesikratome, su kuria sutinkame.

K. Ko prašome iš Dievo, sakydami: „Bet gelbėk mus nuo pikto“?

A. Tais žodžiais mes prašome, kad Dievas gelbėtų mus nuo visų nelaimių, ypač nuo nuodėmių ir nuo amžino pražuvimo.

K. Ką reiškia žodis „Amen“?

A. Žodis „Amen“ reiškia: „tebūnie taip, kaip tikim, kaip meldžiamės“.

K. Dėl ko pridedame žodį „Amen“?

A. Tą žodį pridedame dėl to, kad pareikštumėm savo pasitikėjimą, jog Dievas mus išklausys .

2. Angelo pasveikinimas ir kitos dažniau vartojamos maldos.

K. Dėl ko maldelė „Sveika Marija“ vadinas angelo pasveikinimu?

A. Dėl to, kad ta maldelė prasideda žodžiais, kuriais angelas sveikino Mariją.

K. Ką norime pasakyti žodžiais „Sveika Marija, malonės pilnoji“?

A. Tais žodžiais sveikindami Dievo Motiną Mariją, norime pasakyti, kad ji buvo pripildyta Dievo malonių, kad ji pagimdė patį malonių Teikėją, Jėzų Kristų.

K. Ką reiškia maldelės žodžiai: „Viešpats su tavimi“?

A. Tie žodžiai reiškia, kad Marija buvo be nuodėmės, nekalta, visuomet vienybėj su Dievu.

K. Ką norime pasakyti žodžiais: „Tu pagirta tarp moterų“?

A. Tais žodžiais norime pasakyti, kad Marija yra garbingesnė už visas moteris.

K. Ką reiškia žodžiai: „Ir pagirtas tavo įsčios vaisius Jėzus“?

A. Tie žodžiai reiškia, kad Marijos sūnus Jėzus Kristus yra garbingesnis už visus angelus ir už visus žmones.

K. Ko prašome, sakydami: „Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoj“?

A. Tais žodžiais prašome, kad Dievo Motina Marija padėtų mums per visą gyvenimą, o ypač mirties valandoj.

K. Kokią maldą kalbame, kada skambina varpais bažnyčioj per pietus ir vakarais?

A. Kalbame: Viešpaties angelas apreiškė Marijai ir pradėjo iš Šventosios Dvasios. Sveika Marija... Šitai aš Viešpaties tarnaitė, teesie man pagal tavo žodį. Sveika Marija... Ir žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. Sveika Marija...

K. Kokios kitos yra labai patartinos maldos?

A. Labai yra patartinas kalbėjimas ražančiaus, ėjimas kryžiaus kelių, arba stacijų.

K. Kaip pradedame ir baigiame visas maldas?

A. Pradedame ir baigiame maldas žegnodamies:

„Vardan Dievo, Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios. Amen“.

K. Ką mums primena žegnonė?

A. Žegnonė mums primena Šv. Trejybės ir atpirkimo paslaptis.

K. Kaip žegnonė primena mums Šv. Trejybės paslaptį?

A. Šv. Trejybės paslaptį mums primena žodžiai, kuriuos tariame žegnodamies: „Vardan Dievo, Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios“.

K. Kaip žegnonė mums primena atpirkimo paslaptį?

A. Žegnodamies mes darome kryžiaus ženklą, o Kristus mus atpirko mirdamas ant kryžiaus.

3. Kaip turime praleisti dieną?

K. Kaip mes turime praleisti dieną?

A. Mes turime praleisti dieną taip, kad savo gyvenimu Dievui patiktumėm.

K. Ką daro geras katalikas, iš miego atsibudęs?

A. Geras katalikas, atsibudęs iš miego, persižegnoja, aukoja Dievui savo protą, širdį, visus dienos darbus ir vargus.

K. Kaip reikia keltis?

A. Keltis reikia tuoj, kaip atsibudai, ir atsikėlus padoriai apsirėdyti.

K. Kas daryti apsirėdžius?

A. Apsirėdžius reikia atsiklaupti, atkalbėti rytmetinius poterius.

K. Kas daryti pasimeldus?

A. Pasimeldus reikia dirbti darbas, gerai eiti savo pareigos, kad tuo patiktumėm Dievui.

K. Kaip reikia valgyti?

A. Prieš valgį reikia pasimelsti. Valgant norėti ne savo skonį patenkinti, bet savo jėgas ir sveikatą sustiprinti. Valgyti tiek, kiek reikia, o pavalgius pasimelsti.

K. Koks turi būti poilsis ir pasilinksminimai?

A. Žaislai ir kitoki pasilinksminimai tegali būt tiktai padorūs ir neatimti perdaug laiko.

K. Ko reikia laikytis šnekoje?

A. Kiekvienoj šnekoj pirmiau pagalvok, o paskiau kalbėk. Niekuomet nekalbėk to, kuo nusidėtumei Dievui ar savo artimui; kalbėk tai, kas reikalinga arba naudinga.

K. Kas daryti, jei atsitiko nelaimė sunkiai nusidėti?

A. Jei kokia pagunda kursto nusidėti, reikia prisiminti, jog reiks mirti, kas bus po mirties už nuodėmes, prašyti Dievo pagalbos; kaip tik pagundą pajutai, tuoj visa jėga stumti ji šalin.

K. Kas daryti, jei atsitiko nelaimė sunkiai nusidėti?

A. Jei atsitiko nelaimė sunkiai nusidėti, tuoj pažadink tobulą gailesį už savo nuodėmes ir kuo greičiausiai atlik išpažintį.

K. Ką turime daryti, jei mus ištiko kokie skausmai, ar kokia nelaimė?

A. Skausmai ir nelaimės reikia kantriai iškentėti ir aukoti Dievui, kaipo atgailą už nusidėjimus.

K. Kaip reikia pabaigti diena?

A. Prieš einant gulti, reikia atkalbėti vakariniai poteriai ir perkratyti sąžinė.

K. Kaip reikia atgulti?

A. Reikia padoriai nusirėdyti, persižegnoti, pavesti save Dievui.

G a l a s.

POTERIAI.

1. Žegnojimasis.

Vardan Dievo, Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios. Amen.

2. Viešpaties malda.

Tėve mūsų, kurs esi danguje! teesie šventas Tavo Vardas; teateinie Tavo karalystė; teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės. Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien, ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams; ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikta. Amen.

3. Angelo Pasveikinimas.

Sveika Marija, malonės pilnoji! Viešpats su tavimi; tu pagirta tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios Vaisius — Jėzus. Šventoji Marija, Dievo motina, melsk už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje. Amen.

4. Apaštalų Tikybos Išpažinimas.

Tikiu į Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją; ir į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį; kursai prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos; kentėjo prie Pontijaus Piloto, buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas; nužengė į pragarus, trečią dieną kėlės iš numirusių; įžengė į dangų, sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio; iš

ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti. Tikiu į Šventąją Dvasią, šventąją visuotinę Bažnyčią, Šventųjų bendravimą, nuodėmių atleidimą, kūno iš numirusių atsikėlimą ir amžinąjį gyvenimą. Amen.

5. Keturios tiesos, krikščioniui būtinai žinotinos.

1. Yra Dievas, vienas trijuose Asmenyse: Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas Šventoji Dvasia. 2. Antrasis Švenčiausios Trejybės Asmuo, Dievo Sūnus, yra tapęs žmogum ir numiręs dėl mūsų išganymo. 3. Dievas yra teisingas: už gerus darbus dangų duoda, o už piktus pragaru baudžia. 4. Žmogaus siela nemiršta.

6. Švč. Trejybės pagarbinimas.

Garbė Dievui, Tėvui, Sūnui ir Šventajai Dvasiai. Kaip buvo pradžioje, dabar, ir visados, ir per amžius. Amen.

7. Viešpaties Angelas.

Viešpaties angelas apreiškė Marijai, ir pradėjo iš Šventosios Dvasios. — Sveika Marija...

Štai aš Viešpaties tarnaitė, teesie man pagal Tavo žodį. — Sveika Marija...

Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. — Sveika Marija...

8. Maldelė už mirusiųjų sielas.

Amžinąjį atilsį duok mirusiems, Viešpatie! Ir am-

žinoji šviesa jiems tešviečia. Tegul ilsisi ramybėje. Amen.

9. Dešimts Dievo Įsakymų.

Aš esmi Viešpats, tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Aigipto žemės, iš nelaisvės namų.

Pirmas: Neturėk kitų dievų, tiktai Mane vieną.

Antras: Netark savo Viešpaties Vardo be reikalo.

Trečias: Sekmadienį švęsk.

Ketvirtas: Gerbk savo tėvą ir motiną.

Penktas: Nežudyk.

Šeštas: Nepaleistuvauk.

Sekmas: Nevok.

Ašmas: Nekalbėk netiesos.

Devintas: Negeisk savo artimo moteries.

Dešimtas: Negeisk nė vieno daikto, kurs yra tavo artimo.

Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis, o savo artimą — kaip patsai save.

10. Penki Bažnyčios Įsakymai.

Pirmas: 1) Šventes švęsk; 2) šventadieniais Mišių klausyk; 3) Pasninkus pasninkauk; 4) Eik išpažinties bent vieną kartą metuose ir apie Velykas priimk Švenčiausiąjį Sakramentą; 5) Savo bažnyčios laikyti padėk.

11. Septynios Didžiosios Nuodėmės.

1. — Puikybė, 2 — Godumas, 3 — Paleistuvavimas, 4 — Pavydas, 5 — Rūstumas, 6 — Persivalgymas ar persigėrimas, 7 — Tingėjimas.

12. Devynios svetimos nuodėmės.

Ką pikta daryti 1 — patarimas, 2 — liepimas, 3 — padėjimas. Ką pikta darant, 4 — pritarimas. 5 — pagyrimas, 6 — nesuturėjimas. Ką pikta padarius 7 — tylėjimas, 8 — slėpimas, 9 — pasidalijimas

13. Septyni Sakramentai arba regimieji Kristaus įstatytieji ženklai Dievo malonei įgyti.

1 — Krikštas, 2 — Sutvirtinimas, 3 — Švenčiausiasis Sakramentas, 4 — Atgaila, 5 — Paskutinis Patepimas, 6 — Kunigystė, 7 — Moterystė.

14. Penkios Atgailos dalys.

1 — Nuodėmes atsiminti, 2 — Už jas gailėtis, 3 — Tvirtai pasižadėti nebenusidėti, 4 — Nuodėmes išpažinti, 5 — Už jas atsilyginti.

15. Trys žymiausieji geri darbai.

1 — Malda, 2 — Pasninkas, 3 — Išmalda.

16. Septyni labdarybės darbai sielai.

1 — Nemokantį pamokyti, 2 — Abejojančiam patarti, 3 — Nuliūdusį paguosti, 4 — Piktą darantį

sudrausti, 5 — Pažaidas atleisti, 6 — Nuoskaudas nukęsti, 7 — Melstis už gyvus ir mirusius.

17. Septyni labdarybės darbai kūnui.

1 — Alkaną papenėti, 2 — Trokštantį pagirdyti, 3 — Nuogą apdengti, 4 — Pakeleivį į namus priimti, 5 — Kalinį sušelpti, 6 — Ligonį lankyti, 7 — Numirėlį palaidoti.

18. Keturios pagrindinės dorybės.

1 — Išmanymas, 2 — Teisingumas, 3 — Tvirtumas, 4 — Susivaldymas.

19. Trys dieviškos dorybės.

1 — Tikėjimas, 2 — Viltis, 3 — Meilė.

20. Švenč. Sakramento pagarbinimas.

Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą, Jėzaus Kristaus, mūsų Viešpaties, tikrąjį kūną ir kraują. Dabar ir visados ir per amžius. Amen.

21. Katalikų pasveikinimas.

Garbė Jėzui Kristui. Per amžius. Amen.

TURINYS.